

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо
про
Україну!

Рік 123, ЧИСЛО 49, П'ЯТНИЦЯ, 2 ГРУДНЯ 2016 РОКУ

1893

Vol. 123, No. 49, FRIDAY, DECEMBER 2, 2016

\$2.00

ПРОВІДНА ТЕМА ДНЯ

Свято зі сльозами на очах

Петро Часто

21 листопада Україна відзначила День Гідності і Свободи. Це гарне, заслужене свято всього національно свідомого українства припало на понеділок, але вже від неділі на столичний Майдан Незалежності приходили люди, клали квіти до меморіальних плит полеглих героїв Небесної Сотні, запалювали свічки Вічної Пам'яті. І ця пам'ять не потребувала жодної казенної офіційщини – власною волею народ піднімався на святий опір неправді і сваволі, власним боєм і жалем тепер вшановував жертв цього опору.

До того ж, у ці дні, 21 і 22 листопада, збігалися дві річниці незабутніх, воістину доленосних всенародних повстань – 12-річчя Помаранчевої Революції 2004 року і 3-річчя початку Революції Гідності 2013-2014 років.

Виступаючи 21 листопада в київському палаці „Україна“ з нагоди Дня Гідності і Свободи, Президент Петро Порошенко сказав, що пореволюційній владі вдалося за три роки демократизувати політичну систему країни, провести чесні, позбавлені фальсифікацій президентські, парламентські і місцеві вибори, великою мірою наблизити Україну до Європи, „а це означає, що пляни й вимоги Євромайдану втілюються в життя“.

„У цей четвер я вирушаю до Брюсселю на саміт „Україна-Європейський Союз“. Наголошую, що наша країна виконала 144 пункти Плянун дій з візової лібералізації, чим довела всьому світові нашу спроможність впроваджувати евро-орієнтовані реформи будь-якого рівня складності“, – ствердив П. Порошенко.

Ніхто не в змозі заперечити, що від вогнених днів зими 2013-2014 років, від моменту повалення антиукраїнського режиму „регіоналів“ Україна різким чином змінилася. Передусім – і це найбільше досягнення Революції Гідності – зміни сталися в людях, в їхній ментальності, світорозумінні, у відчутті спільної долі і спільної відповідальності за майбутнє країни і наступних поколінь українців.

„Три роки живемо в новій Україні, – пише директор київського Інституту глобальних стратегій Вадим Карасьов. – Люди перестали кланятися чиновникам, ментам і прокурорам... Там, де Майдан зазнав поразки, отримали Донецьку і Луганську „народні республіки“. В анексованому Криму і на окупованому Донбасі відзначають „майські“ і „октябрські“ свята, піонери прославляють царя-Леніна-Путіна, а їхня Церква готується до канонізації терориста „Мотороли“. Подібне середньовіччя чекало й на нас...“.

„Ми не дали вкрати у нас дім, право самостійно в ньому вирішувати, як нам жити. Заради цього права я виходила на Майдан і вийду знову, як виникне потреба“, – говорить співачка Руслана, одна з найвідоміших учасників Революції Гідності.

„Якщо щось історично має відбутися, виконавці завжди знайдуться, – впевнений Олесь Доній, один з керівників студентської „Революції“.

(Закінчення на стор. 15)

У Чорнобилі поставили нове укриття

На спеціальних рейках споруду просували у напрямку старого укриття зі швидкістю шість метрів на день. (Фото: EBRD/Novarka)

Наталка Матюхіна (BBC)

КИЇВ. – 29 листопада в історії атомної безпеки не лише України, а й, без перебільшення, усього світу, відбулася визначна подія. Величез-

на куполоподібна споруда, відома серед фахівців як новий безпечний конфайнмент, накрила старий Чорнобильський „Саркофаг“, аби на

(Закінчення на стор. 18)

Відкрили перший в Україні пам'ятник Антоничеві

Марта Осадца

ЛЬВІВ. – 20 листопада біля підніжжя Собору св. Юра, навпроти будинку, де мешкав Богдан-Ігор Антонич, урочисто відкрили пам'ятник українському поетові, прозаїкові, перекладачеві, літературознавцеві. В урочистості взяли участь представники духовенства, влади, громадських організацій, лемківських об'єднань і громада міста.

Першим виголосив промову Данило Ільницький, дослідник життя і творчості Б.-І. Антонича. Промовець сказав, що твори поета перекладені 20 мовами. Після Тараса Шевченка його творчість викликає найбільше зацікавлення у чужинців.

Чин освячення пам'ятника звершив Єпископ-помічник Львівської Архиепархії Української Греко-Католицької Церкви Венедикт. До присутніх звернувся міський голова Андрій Садовий і заступник голови обласної адміністрації Ростислав Замлинський.

Автор композиції, ректор Львівської академії мистецтв скульптор Володимир Одрехівський розповів історію створення композиції і подякував усім причетним до спорудження пам'ятника.

Слово мали також голова Світової федерації українських лемківських об'єднань Софія Федина і голова Львівської обласної організації Всеукраїнського товариства „Лемківщина“ Сте-

Пам'ятник українському поетові Богданові-Ігореві Антоничеві. (Фото: Марта Осадца)

(Закінчення на стор. 4)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ На Майдані були молитви й пісні

Львів. – 21 листопада місто відзначило День гідності та свободи. Спершу на Личаківському цвинтарі, на полі почесних поховань, покладанням квітів і запалюванням лампадок, вшанували героїв Майдану і загиблих під військових дій на сході України. Потім у центрі міста, біля пам'ятника Тарасові Шевченкові, відбувся „Молитовний Майдан“. Молитву представників різних конфесій очолив Єпископ-помічник Львівської Архиепархії Української Греко-Католицької Церкви Венедикт. З палкою промовою-спогадом виступила активна учасниця Львівського майдану Софія Федина. Весь час на екрані у хронологічному порядку демонстрували світлина та відеоролики подій Революції Гідності. Після молитви у небо на кульках підняли панно-оберіг Пресвятої Богородиці, виготовлене учнями мистецьких навчальних закладів Львівщини. Патрістичні пісні співали Львівська державна академічна чоловіча хорова капеля „Дударик“, Галицький академічний камерний хор, Львівський муніципальний хор „Гомін“ і вокальний ансамбль „Калафонія“. На закінчення усі виконали гімн України. (Марта Осадаца)

■ Україна вислала літаки

ГАЙФА, Ізраїль. – 26 листопада два українські літаки Ан-32 розпочали гасіння лісових пожеж. Прем'єр-міністр Ізраїлю Бенямін Нетанягу у телефонній розмові з Президентом Петром Порошенко висловив вдячність Україні, яка однією з перших відгукнулася на запит ізраїльської сторони про допомогу. 22 листопада в Ізраїлі почалися масштабні пожежі. З Гайфи евакуювали десятки тисяч людей. Під час гасіння вогню постраждали понад 100 осіб. Пожежі охопили також місто Модін, що на околицях Єрусалима. (Радіо Свобода)

■ Януковича не допитали

КИЇВ. – 26 листопада відеодопит экс-президента Віктора Януковича як свідка у справі п'яти колишніх „беркутівців“ не відбувся. Його перенесли на 28 листопада через те, що активісти заблюкували виїзд обвинувачуваних з Лук'янівського слідчого ізолятора, бо побоювалися, що захист „беркутівців“ після свідчень В. Януковича може подати клопотання про пом'якшення для підозрюваних запобіжного заходу. Після судового засідання В. Янукович вийшов до преси та підтвердив, що готовий свідчити у будь-який момент. Він також озвучив свою версію подій, які відбувалися в Україні від початку Майдану і до сьогоднішнього дня. 28 листопада Святошинський районний суд Києва розпочав відеодопит В. Януковича, який відповідає на запитання із зали Ростовського обласного суду в Росії. (Радіо Свобода)

■ Знищили виноградники французів

ОДЕСА. – 27 листопада зловмисники використовували бульдозером частину виноградників одеського французів-винороба Крістофа Лакарена, що вже 11 років займається виноградарством та виноробством у селі Шабо Одеської області. Знищено 40-річні кущі виноградника на орендованій території. Термін оренди закінчується в 2022 році. К. Лакарен звернувся до Прем'єр-міністра Володимира Гройсмана з проханням захистити його. („Укрінформ“).

■ У Польщі пригадали Голодомор

КОШАЛІН. – 26 листопада у філармонії міста Кошаліна відбувся концерт-реквієм у пам'ять про жертви Голодомору 1932-1933 років і жертви комунізму в Україні. Об'єднання українців у Польщі вже упродовж кількох років організовує День пам'яті жертв Голодомору в польських регіонах. Досі такі заходи відбулися в Гжицьку та Перемишлі. В цьому році концерт-реквієм відбувся в Кошаліні з участю співачки світової слави Ольги Пасічник та чоловічого хору „Журавлі“. Режисером концерту був Збігнєв Олькевич, який в 2014 році став режисером постановником концерту у 40-ий день пам'яті героїв Майдану у Польському театрі у Варшаві. („Укрінформ“)

ТОЧКА ЗОРУ

Русифікований князь Володимир

Петро Кралюк

Росія була та й залишається „державою ідеологічною“. Саме ідеологія відіграла в ній надзвичайно важливу роль. Вона не лише консолідувала цю державу, фактично будучи чинником управління, а й виправдувала російські „визвольні походи“ (точніше кажучи – агресію).

Уже на початках існування Російська імперія позиціонувала себе як православна держава. Не випадково її головною ідеологією стало гасло „православ'я, самодержавство, народність“. У XIX ст. до православ'я додалося ще слов'янофільство. Відповідно, Росія почала претендувати на роль як опікуна православних, так і „визволительки“ слов'ян.

Жовтневий переворот 1917 року, здавалося б, кардинально змінив ідеологію Росії. На місце православ'я прийшов комунізм, слов'янофільство замінилося інтернаціоналізмом. Російська імперія отримала нову маску, яка йменувалася – Союз Радянських Соціалістичних Республік. Ця держава претендувала вже на всесвітню „визвольну місію“, тобто на всесвітнє панування.

Створення в 1991 році Російської Федерації фактично поставило хрест на комунізмі й інтернаціоналізмі. Знову відбулося повернення до православ'я. Правда, витворився специфічний ідеологічний гібрид, де православні ідеологеми поєднувалися з ідеологемами радянськими. Вважайте, маємо класичну Гегелівську тріаду: теза-антитеза-синтеза.

Останнім же часом спостерігаємо кризу „російської ідеології“. Яскравим симптомом цього можна вважати дві ідеологічно-символічні події, які відбулися в Москві на початку листопада. Це – відкриття пам'ятника Київському князеві Володимирові й парада-реконструкція на Красній площі в день 99-ої річниці „Великого Жовтня“.

Який стосунок мав Київський князь до Москви? Адже коли він жив, то цього міста на далекому Заліссі навіть у проєкті не було. Тому Патріарх Московський Кирило намагався якось виправити цей курйоз, заявивши: „Пам'ятник батькові може бути скрізь, де живуть його діти...“.

Можна зіронізувати про значимість цієї події. Дехто підсміювався: мовляв, Володимир Путін, ставлячи пам'ятник князеві, насправді ставив його собі. Російський президент говорив, що князь Володимир, вбравши православ'я, заклав моральні й ціннісні основи, які й сьогодні визначають життя росіян, тому „російське суспільство повинно протистояти сучасним викликам та загрозам,

слідуючи духовним заповітам, які залишив князь Володимир“. Тобто цей князь ніби і далі є захисником росіян, допомагаючи їм протистояти сучасним загрозам.

Загалом В. Путін і Кирило представили неісторичного князя Володимира, намагаючись його вписати в сучасний російський імперський дискурс.

Проте відкриття пам'ятника князеві Володимирові – це квіточка в порівнянні з парадом на Красній площі 7 листопада. Проводити парад до 99-ої річниці „Великого Жовтня“ було не дуже гарно. Але хотілося. І тут знайшовся „геніальний“ вихід. Пригадалася парада 7 листопада 1941 року, коли німці стояли біля воріт Москви, а доблесне радянське керівництво всерйоз подумувало перебиратися в інше місце. Відтоді минуло 75 років. Дата, вважайте, кругла. Ось і вирішили російські керівники відзначити цю подію парадом-реконструкцією. Дійство мало б нагадати й про „велику країну“, що виникла в результаті „Великого Жовтня“, й про той самий Великий Жовтень“, і „Велику Вітчизняну“.

Однак воно перетворилося в пародію. Якись абсурдні театралізовані дійства, присмачені примітивними піснями й танцями, машинкування всіляких курсантів, серед яких, виявляється, є внуки героїв, показ документальних кадрів, які не дуже то мали стосунок до реконструйованої події. Та, певно, вершиною абсурду в цій параді було поєднання трикологів з червоними знаменами.

Спостерігаючи за цим дійством, мимоволі виникала думка, що то остання парада на Красній площі. Загалом можемо констатувати: нинішнє російське керівництво не може дати ні своїм підопічним, ні світу якихось нових ідей. Те, що пропонується, – це старі ідеологеми, ефективність яких близька нулю. Чи хтось всерйоз їх зараз сприймає? Хіба що поодинокі маргінали.

Подібне спостерігалось наприкінці існування СРСР. Люди начебто вірили в комуністичні ідеї й водночас сміялися з радянських вождів, розповідаючи про них анекдоти.

Напевно, й нинішня криза ідеології в сучасній Росії є свідченням того, що ця, третя уже, модифікація Російської імперії добігає кінця. Будемо сподіватися, що четвертої модифікації не буде.

Радіо Свобода, 11 листопада

Петро Кралюк – український філософ, письменник, публіцист, доктор філософії, заслужений діяч науки і техніки України, професор Національного університету „Острозька академія“.

Любов між Трампом і Путіним триватиме недовго

Петро Олещук

Оцінюючи обрання Дональда Трампа президентом Сполучених Штатів Америки, ми повинні зрозуміти, що є певні загальні параметри, які слід визнавати базовими у світовій політиці.

Об'єктивно, США є світовою державою, що переживає не найкращі часи, але залишається системоутворюючою. Росія – регіональна держава з амбіціями стати світовою.

Як світова держава США зацікавлені у стабільності. Росія ж використовує дестабілізацію як механізм досягнення світового статусу. Це фундаментальна суперечність. Її ніхто не зніме, хоча зараз вона і не є настільки очевидною. Але рано чи пізно вона буде ключовою.

Далі, сам Д. Трамп не має підстав приязно ставитись до України. І ситуація з Полом Манafortом, і купа всього іншого. Крім того, як і будь-який інший новообраний президент, він може спробувати „перезавантажити взаємини з Росією“. Це нормально. Перезавантаження є цікавим для США, оскільки сама Росія для них не цікава.

Росія – малозначима держава, що розмахує ядерною дубиною. Ворогувати з ними не вигідно. Логічно запропонувати їм „мир“ на умовах взаємного невтручання. Логічно, якщо це зро-

бить Д. Трамп.

Нас очікують не надто приємні місяці, коли Д. Трамп і Володимир Путін будуть клястися один одному у любові. Але навряд чи це триватиме довго.

Росії мир не потрібен. Легітимність режиму там будується на війні та конфлікті з усім світом. Гіпотетичні поступки Кремль сприйме як карт-бланш. Він полізе далі, і дуже скоро. Спроби переворотів у країнах Балтії можуть стати реальністю.

І тоді ми повернемося до ключової суперечності. Стабільність – дестабілізація. І тоді може бути все що завгодно. Аж до посилення ролі „республіканських яструбів“.

Д. Трамп у цьому контексті потенційно багатопарадигмальний. Гиларі Клінтон була б більш прогнозована. Але визнаємо: лінія демократів в україно-російській війні була провальною. Рано чи пізно нас би все одно вимотала ця війна на тотальне виснаження.

Перемога Д. Трампа може спровокувати купу сценаріїв. Деякі з яких є досить непоганими.

„Газета по-українськи“, 9 листопада

Петро Олещук – український політолог, Київ.

ДОНБАСЬКІ ВРАЖЕННЯ

Привід для оптимізму

Олександр Гаврош

11-12 листопада в Краматорську на Донеччині відбувся літературно-мистецький фестиваль „Кальміус“. Понад пів сотні творчих особистостей – письменники, театральні, видавці, науковці на кілька днів заповнили тутешні бібліотеки, авдиторії, будинки культури. Для мене це була перша в моєму житті можливість відвідати Донеччину.

І вже один цей факт якоюсь мірою свідчить про брак спілкування між регіонами України, що породжує їхню відрубність та веде до сепаратизму.

З Ужгорода до Краматорська – понад 1,500 кілометрів. Шість годин нічним потягом до Львова, а далі ще 23 години автобусом зі Львова до тимчасової столиці Донецької області, де нині розташовується обласна держадміністрація. Доба в автобусі, який зупиняється тільки на бензинових станціях на короткі зупинки – нелегке випробування. Було досить часу розмислити на тему величини рідної батьківщини, адже за такий термін можна проїхати всю Європу. Нарешті Київ, Полтава, Харків залишаються позаду і над ранок в'їжджаємо на Донеччину.

Краматорськ нас зустрічає абсолютною тишею. Де-не-де миготять вогні. Типові радянські п'ятиповерхівки з білої силікатної цегли тягнуться через весь центр. Жодного мистецького розмаїття. В центрі – величезні споруди Новокаматорського машинного заводу – головного індустріального флагмана міста. (Краматорськ – центр машинобудування Донеччини). На вулицях протягом усього дня мало людей і автовок. Таке враження, що в 180-тисячному місті (за переписом 2001 року) залишилася менша частина. Місто чисте, дороги добрі. Характерний донбасівський пейзаж – пагорби, порізані ярами і балками, створюють мальовничу картину у перспективі. Чимало приватної забудови, але вона здебільшого одноповерхова і зроблена давніше, тож хати невеликі, значно поступаються закарпатським особнякам. Пожвавлення на вулицях ми так і не зауважили.

Цікаво, що назва Краматорська походить від Крам на Торці, саме так називали це поселення раніше. А заселене воно було козаками Слобідської України у XVIII ст. І тут руйнується перший стереотип: про однорідність Донбасу. Насправді Донецька область – це штучне утворення, зшите з різних клаптиків. Утворена вона аж у 1932 році. Тоді до її складу додали 13 районів з Харківщини і п'ять – з Дніпропетровщини. Сам Краматорськ традиційно належав до Харківської губернії.

Власне, територія Донеччини, яка нині перебуває під нашою контролею і є тією питомо українською частиною, що була віддана у 1932 році під Донбас. Приблизна межа проходила по річці Кальміус, що тягнеться від Донецька до Маріуполя.

Перепис населення у 2001 році встановив у Краматорську дві третини українців і третину росіян. За мовою ситуація була зворотною. Але все-одно у зросійщеному регіоні 31 відс. населення вказали рідною мовою українську. Чим далі на південь до Донецька, тим кількість росіян зростає, а україномовних зменшується. А ще на початку ХХ ст. українці тут посідали першість.

З 12 квітня по 5 липня 2014 року Краматорськ було окуповано бойовиками ДНР. Три місяці окупації справили глибоке враження на людей. Більшість згадують окупацію як лихо.

По прямій лінії від Краматорська до лінії зіткнення – пів сотні кілометрів. У лютому 2015 року місто обстріляли з реактивної системи „Торнадо“ з Горлівки – тоді загинуло 17 осіб, а було поранено 64. Але за два дні перебування в місті слідів війни ми не помітили. Ба більше, живучи щодня інформаційними зведеннями з фронту, ми чекали значно більше слідів воєнної присутності. Натомість бачили тільки мирні картини: затишні бібліотеки і палаци культури, працюючі кав'ярні, крамниці і громадський транспорт. От тільки ніде не було натовпу. Натомість військових ми зустріли тільки на блок-пості за містом та на концерті сестер Тельнюк як глядачів. Краматорськ виглядав суцільно цивільним.

Зустрічі у міських бібліотеках Костянтинівни, Дружківки та Краматорська носили дружній характер. Всі старалися розмовляти з нами українською мовою. Причому пристойний рівень володіння мовою засвідчували навіть ті бібліотека-

рі, що народилися в Росії. Донеччина змінює свої погляди. Війна її глибоко переорала. Якщо на окупованій частині швидко затирають все українське, то на нашій – відбуваються протилежні процеси. Чим далі, тим більше людей починають себе асоціювати з Україною. Можливо, цей відсоток ще не є абсолютним, але він більший, ніж до 2014 року. І ця тенденція посилюється. Особливо в містах, які на власній шкурі відчули всі принади „ДНР“.

Ясна річ, що чимало й тих, кого традиційно називають „ватою“. Але найрадикальніша її частина повтікала від української влади, інші притихли і сидять мовчки, очікуючи, чим все закінчиться. Зміни в настроях людей почалися не відразу. У 2014 році сюди прийшла українська армія, але не прийшла Україна. Лише тепер з кожним місяцем, чим більше зростає присутність українського слова, духу, інформації, перспективи, зростає і відсоток тих, хто хоче себе асоціювати з Україною.

Але й одна, і друга сторона невдоволені ситуацією. Українофоби – тим, що програли ці терени, свідомі українці – тим, що Україна дуже повільно себе тут відновлює. Але й одні, і другі – це меншість від загальної маси, яка просто чекає, не обтяжуючись переживаннями, хто виграє. Найбільша біда полягає в тому, що всі ці 25 років Донбас був відданий на відкуп Ахметовим, Януковичам, Азаровим та інших, які робили тут, що хотіли. І формували не тільки неукраїнську ідентичність, але й рабську, пасивну філософію безправних, безініціативних сірих людей, де від думки громади нічого не залежить, бо й самої громади нема.

Нині на наших теренах Донбасу починають з'являтися активісти, небайдужі громадяни, які розуміють, що їхній порятунок в їхніх руках. Це перші проліски громадянського суспільства, яке тут десятиліттями закатувалося в асфальт. Саме вони стають ініціаторами повільної українізації колишньої Сталінської області (лише у 1961 році її перейменовано на Донецьку). Це викликає несприйняття у прихильників „руського міра“, яких тут теж вистачає.

Ситуацію ускладнює той факт, що майже всі родини тут розділені фронтом на дві частини. І понад половина мешканців колишньої Донецької області мають перепустки для поїздок на протилежну сторону. Вони постійно їздять і бачать, що робиться з обох боків. Чимало людей залишилося на окупованій території доглядати житло, на яке працювали ціле життя і котре тепер можуть відібрати, якщо там ніхто не проживатиме. Воєнні дії наче щодня продовжуються і в той же час десятки тисяч людей шмигають туди-сюди. На українську частину приїжджають за пенсіями та дешевими харчами, що сердить місцевих, бо, виходить, що Україна замість того, аби дбати про людей на своїй території, оплачує з власної кишені життя „сепаратистам“, які її за це ще й лають.

Але враження від поїздки у нас залишилися позитивними. Адже Донбас був полишений на самого себе і тому виріс у такого собі монстра, що викликав небачені потрясіння з часів Другої світової війни. Тепер, коли Україна нарешті звернула увагу на цей регіон, ситуація стала змінюватися. Поволі, зі скрипом, але змінюється.

У донецьких містах нам розповідали, що не бачили до війни українських письменників. До них просто ніхто не приїжджав. Хто там знав про якусь Дружківку чи Слов'янськ? Тепер за рік у них бувають десятки письменників, артистів, науковців, журналістів. Спілкування й громадська увага дає їм можливість краще розібратися у ситуації. Адже більшість мешканців цього краю не виїжджали за межі регіону. Їх весь час переконували у специфічності і самодостатності Донбасу. Замість української чи російської ідентичності тут формували донбаську як щось третє, альтернативне. Тепер вона руйнується, бо й сам Донбас розділюється на дві антагоністичні частини, і знову постає питання про вибір між Україною та Росією.

Від нашої активності залежить, як швидко буде розвиватися процес повернення до України її питомо української території, яку століттями нищили, але до кінця знищити не встигли.

Тож всі заклики про те, що Донбас слід віддати В. Путінові є грубою помилкою. За Донбас треба боротися. І він залишиться з тим, хто проявить більшу самопожертву.

Ужгород-Краматорськ

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Чехи лічитимуть рибу

КИЇВ. – 25 листопада Держрибагентство звернулося до Інституту гідробіології Чехії з пропозицією провести наукові дослідження на одній з внутрішніх водойм України, задіявши чеське науково-дослідне судно. Вперше в Україні є нагода скористатися не тільки досвідом європейських колег для проведення наукових досліджень в Україні, а й залучити необхідне сучасне спеціалізоване обладнання. Чехія є однією з провідних країн щодо ефективного використання водойм для вирощування коропа у Європі. („Укрінформ“)

■ Музей Франка відкрили в Києві

КИЇВ. – 25 листопада квартиру-музей родини Івана Франка урочисто відкрито у Києві. Музей створено в будинку, куди в 1949 році радянська влада насильно переселила зі Львова родину Тараса Франка, сина письменника. У цій квартирі мешкала вся родина Т. Франка, а також її відвідувала дочка І. Франка – Анна Франко-Ключко. Музей складається із двох заль, де містяться архівні документи, фотографії з сімейного архіву. („Укрінформ“)

■ „Рух нових сил“ провів віче

КИЇВ. – 27 листопада біля пам'ятника В'ячеславові Чорноволові відбулися збори нової ініціативи Михайла Саакашвілі „Рух нових сил“. „Ця зграя бариг вже чверть століття дивиться на нас і знущується над нами, вони вважають себе найрозумнішими, що перехитрили всіх, вони бісять з жиру. Вони себе називають елітою, але я їх називаю брудними покидьками. Зрештою, ми повернемо багатство України українському народу. Для цього потрібно діяти рішуче і негайно. Ми створюємо не лише нову політичну силу, але й новий політичний клас“, – заявив М. Саакашвілі під час віча. На сцені були присутні экс-голова Одеської митниці Юлія Марушевська та колишній голова Національного агентства з питань державної служби Денис Бродський. (Радіо Свобода)

■ У Москві виступили проти Голодомору

МОСКВА. – 26 листопада перед Українським культурним центром близько 20 „активістів“ на чолі з муніципальним депутатом району Якиманка Дмитром Захаровим провели акцію протесту проти відзначення річниці Голодомору. Вони зірвали показ фільму „Голод-33“ в Українському центрі, розклали під українським прапором біля входу в центр кістки, свинячу голову і плякат „Міт голодомору – брехня і танці на кістках“. При цьому поліція в дії „активістів“ не втручалася. („Українська правда“)

■ Оприлюднено документи КГБ

КИЇВ. – Понад 21 тис. архівних кримінальних справ, що стосуються репресій проти українців, які чинили опір винищенню Голодомором, оприлюднив 26 листопада Центр досліджень визвольного руху спільно з Архівом Служби Безпеки України. Переглянути документи можна на Електронному архіві визвольного руху (avr.org.ua). Документи, що зберігаються в Галузевому державному архіві СБУ, є важливим історичним джерелом для вивчення Голодомору 1932-1933 років в Україні. (УНІАН)

■ Випустили сина Джемілева

КИЇВ. – 25 листопада син депутата Верховної Ради, провідника кримських татар Мустафи Джемілева Хайсер, відбувши строк покарання, вийшов з колонії в Астрахані й прибув в Україну. Х. Джемілев відбував у російській в'язниці покарання за вбивство, яке сталося в Криму. Український суд визнав це „вбивством з необережності“ та засудив його до трьох років та восьми місяців ув'язнення. Після анексії Росією Криму російський суд повторно розглянув цю справу, засудивши його до п'яти років позбавлення волі. Потім термін ув'язнення зменшили до трьох з половиною років. Астраханський обласний суд в Росії визнав Х. Джемілева громадянином України і зазначив, що після відбуття покарання він не має законних підстав для перебування на території Росії. (BBC)

АМЕРИКА І СВІТ

■ Як майже вибухла війна 1983 року

ВАШІНГТОН. – Центральне Розвідувальне Управління (CIA) недавно розсекретило статті зі свого внутрішнього журналу „Стадійс ін Інтелідженс“, в яких описується, як в 1980-их роках КГБ та розвідувальні служби СРСР були „поставлені в постійний стан спостереження за ознаками та пересторогами про планування й приготування США до війни“. Розвиток озброєння США за часів Президента Рональда Рейгана та його ініціатива оборонної системи так званих „Зоряних війн“, яка перекреслювала можливість СРСР нанести перший ядерний удар, довели Москву до висновку, що вона програє „холодну війну“, бо не може дорівняти США в озброєнні. Коли 1983 року СРСР збив південнокорейський пасажирський літак, Москва твердила, що це був американський розвідувальний літак. Працівники CIA були здивовані, коли побачили, що радянські провідники дійсно повірили, що це було правдою. („Business Insider“)

■ Виявили російські дії в Чорногорії

ПОДГОРИЦЯ, Чорногорія. – Недавно затриманий в Чорногорії знаний проросійський активіст в Сербії Олександр Сінделік розповів про намагання Росії поширити безлад в цій невеликій балканській країні. А. Сінделік розповів про плян Росії захопити минулого жовтня будинок парламенту Чорногорії, вбити прем'єр-міністра й встановити новий уряд, який був би неприхильний до НАТО. З цією метою він їздив до Москви у вересні для розроблення пляну операцій. Засоби масової інформації в Чорногорії писали, що змовники заколоту в країні є членами ГРУ – військової розвідки Росії. Прокуратура звинувачує їх у плануванні в Чорногорії, Сербії та Росії виконання „неозначеного числа кримінальних актів тероризму та вбивств найвищих представників Чорногорії“. Публічно чорногорські урядовці не звинувачують російський уряд в керуванні змовниками. „Ясно, що за змовниками стоять люди, котрі мають більше сили“, – сказав Міністер правосуддя Чорногорії Зоран Пазін. Маючи кілька тисяч вояків, декілька танків і 600 тис. населення, Чорногорія, яка подала заяву про вступ до НАТО, не є військовою потугою. Але вона контролює узбережжя, де військові кораблі можуть перебувати між Гібральтаром і східною Туреччиною, яке не є вже членом альянсу. Росія веде запеклу кампанію проти вступу Чорногорії до НАТО. „Точиться велика боротьба, – сказав Ранко Кривокапіць, один з провідників опозиції, який роками підтримує вступ країни до НАТО. – Ми є останній шматок середземноморського регіону, який не є вже у НАТО, остання частина у великій загадці“. („The New York Times“)

■ Дозволено носити зброю на базах

ВАШІНГТОН. – Департамент оборони США видав інструкції, в яких дозволяється членам Збройних Сил носити при собі приватну зброю на військових базах. Заступник секретаря оборони Роберт Ворк 18 листопада оприлюднив напрямні, згідно з якими військові командири в ранзі підполковника або вище можуть дозволити своїм підлеглим носити при собі приватну зброю, відкрито або приховано. Заборона носити приватну зброю зустріла критики американських законодавців після кількох терористичних актів на військових базах. („www.military.com“)

■ Зросло число мусульманських голосів

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – Дональд Трамп отримав вдвічі більше голосів на цьогорічних президентських виборах, ніж республіканський кандидат Мит Ромні у 2012 році. Згідно з опитами, які провела Рада з американсько-ісламських відносин (CAIR), 13 відс. мусульман голосували за Д. Трампа минулого місяця, а 74 відс. – за Гиларі Клінтон. Представник CAIR у Філядельфії заявив, що мусульмани не хочуть довіряти Д. Трампові, але могли не довіряти Г. Клінтон. Мусульманські голоси могли бути вирішальними у перемозі Д. Трампа в критичному стейті Мішиген, де є велике число арабського населення. Д. Трамп виграв там з різницею 11 тис. голосів. („The New York Times“)

ТОЧКА ЗОРУ

Перезавантаження взаємин з Росією не буде

Тарас Кузьо

Несподівана перемога Дональда Трампа на президентських виборах шокувала США та весь світ – як „криза зовнішньої політики“. Обрання Д. Трампа уже називають „вигідним для Путіна“. Під час виборчої кампанії Д. Трампа жорстко критикували за позитивні висловлювання на адресу Президента Росії Володимира Путіна. Розвідка США звинуватила Росію у гакерських атаках на передвиборний штаб Гиларі Клінтон та підтриманні перемозі Д. Трампа. Колишній директор Центрального розвідувального управління Майкл Морел назвав Д. Трампа „несвідомим агентом Росії“.

Однак, очікувати поліпшення взаємин між ядерними державами США і Росією не варто. Проти цього працюватиме сім ключових факторів.

По-перше, між США і Росією надто багато розбіжностей, аби перезавантаження взаємин відбулося успішно.

По-друге, НАТО і західні розвідки постійно вказують на зростання загрози з боку Росії до такого рівня, який востаннє було встановлено напередодні розрядки у 1970-их роках. Занепокоєння Заходу зростало у зв'язку з воєнними діями Росії в Україні та Сирії, кібератаками і шпигунством РФ, порушенням російськими кораблями і літаками повітряного і авіаційного простору країн Заходу, потенційними загрозами трьом балтійським державам, а також фінансовою й іншою підтримкою антиєвропейських націоналістичних сил у країнах Європи – з боку Росії.

По-третє, минулі перезавантаження стосунків США і Росії зазнавали невдач, оскільки дві сторони розуміють їх по-різному. На думку Москви,

лише Вашингтон повинен змінювати свою поведінку. В. Путін вважає, що Росія не зробила нічого поганого, і звинувачує США у холодних стосунках між двома державами.

Саме тому два перезавантаження, які намагалися здійснити Джордж Буш-молодший і Барак Обама, зазнали поразки: у Москві вважали, що зміни мають тільки Сполучені Штати.

По-четверте, перезавантаження не спрацює, бо після падіння цін на енергоносії та запровадження санкцій В. Путін почав активно використовувати націоналістичну мобілізацію населення, зокрема з допомогою телебачення, проти зовнішніх ворогів і уявних загроз з Заходу.

По-п'яте, В. Путін прагне, щоб США сприймали його за рівного і був обурений тим, що президент Б. Обама назвав Росію „регіональною державою“. Президент Д. Трамп з його націоналістичними поглядами буде ще менш схильний висловлювати повагу до Росії, яку вона намагається отримати від США в ролі світової супердержави.

По-шосте, Д. Трамп буде змушений працювати з республіканськими більшістями в обох палатах Конгресу, представники яких ставляться до Росії традиційно вороже.

По-сьоме, Д. Трамп не може самостійно скасувати санкції проти Росії, бо вони частиною американського законодавства. Республіканці, які контролюють обидві палати Конгресу, не підтримають скасування санкцій.

„Газета по-українськи“, 13 листопада

Тарас Кузьо – науковий співробітник Канадського Інституту Українських Студій, Едмонтон, Альберта.

Оприлюднено списки катів НКВД

Левко Хмельковський

23 листопада у Москві Товариство „Меморіал“ оприлюднило російською мовою диск-довідник Андрія Жукова „Кадровий склад органів державної безпеки СРСР. 1935-1939“. В довіднику наведено дані про 39,950 службовців НКВД, які мали спеціальні звання НКВД від 1935 до середини 1939 року. Головним джерелом відомостей стали накази НКВД СРСР по особовому складу.

Наведено номери і дати наказів про присвоєння звань, посади, інформація про державні нагороди. Довідник надає можливість розпізнати тисячі службовців НКВД, які досі були відомі лише за прізвищами з підписів у слідчих справах або з споминів у мемуарах жертв Великого терору. Крім службовців НКВД, у довіднику є 1,700 працівників міліції, прикордонної і внутрішньої охорони, юристів, яким наказами НКВД СРСР були присвоєні високі міліційні чи загальновійськові звання.

На презентації співголова „Меморіалу“ Ян Рачинський розповів: „Андрій Жуков опрацював цей проект понад 15 років. Він зібрав велику інформацію також про репресії в армії, а також про репресії у середовищі НКВД. Коли ця інформація з'явиться у інтернеті, стане можливим доповнювати її, зокрема споминами або розстеженнями дій тієї чи іншої особи“.

Диск можна отримати безкоштовно у „Меморіалі“ за адресою: Москва, вул. Каретний ряд, 5/10, Russia 101000.

Обкладинка компакт-диска „Кадровий склад органів державної безпеки СРСР. 1935-1939“.

Відкрили перший...

(Закінчення зі стор. 1)

пан Майкович. Квіти до підніжжя пам'ятника поклали представники лемківських організацій С. Федина і С. Майкович, а також голова Товариства „Надсяння“ Володимир Серета. Пам'ятник завітками синьо-жовтими стрічками.

На закінчення урочистості хор „Лемковина“ виконав в'язанку лемківських пісень.

Пам'ятник виконаний у бронзі. Це перший пам'ятник поетові в Україні. Ще один пам'ятник є у селі Новиця на Лемківщині, де народився поет (тепер це територія Польщі). Цей пам'ятник встановили у 1989 році заходами львівських письменників з ініціативи поета Романа Лубківського.

Головний ворог реформ в Україні – корупція

Олександр Петрик

Місія Міжнародного Валютного Фонду (МВФ), яка працювала в Україні 3-17 листопада, завершила дискусії з владою України по „IV статті” а також щодо перегляду програми розширеного кредитування. МВФ щорічно проводить консультації з владою кожної країни-члена з метою оцінки економічної та фінансової ситуації для упередження можливих фінансових проблем у майбутньому, які відомі як консультації за „IV статтею”.

Заключна заява, яка вже розміщена на інтернет-сторінці МВФ, як завжди, витримана у дипломатичній манері і переговори з Києвом названі „конструктивними”. Місія наголошує на „доброму прогресі” у реформах, але зауважує, що влада має зробити певні кроки, щоб можна було вести розмову про отримання наступної порції грошей від Фонду, яка за попередньою оцінкою може скласти 1.3 млрд. дол.

Цими кроками є прийняття бюджету на 2017 рік, який буде узгоджений із цілями програми (дефіцит близько 3 відс. ВВП – внутрішнього валового продукту та реалістичні доходи бюджету), рекапіталізація банківської системи та конкретні кроки для приборкання корупції. Місія також зазначила, що дискусії з цих питань поміж фахівцями Фонду та

українською владою будуть продовжуватися.

Фактично це означає, що надання чергової фінансової допомоги, так необхідної зараз Україні, відкладається на наступний рік і то за умови прогресу у бюджетній сфері та банківському секторі, прискорення решти реформ, а також прогресу у боротьбі з корупцією. Верховна Рада повинна прийняти низку законів щодо посилення функцій новоствореного Антикорупційного бюро та підвищення його незалежності. Це є структурним маяком для перегляду програми.

Слід зауважити, що, незважаючи на певні формальні обмеження, яких мають дотримуватися фахівці Фонду при виконанні програми владою, вони достатньо гнучкі у переговорах. Питання тільки, наскільки серйозні та кваліфіковані аргументи вони чують під час консультацій та як здійснюються ключові напрями програми, тому що як і будь-якого кредитора їх цікавить відновлення платоспроможності України (тобто спроможності обслуговування власних боргів не за рахунок нових запозичень, а за рахунок доходів від економічного зростання), зниження боргового тягаря та збалансованість державних фінансів та платіжного балансу.

Насправді, ще однією важливою передумою

(Закінчення на стор. 16)

Відкриття бюро UNOPS в Україні – це вияв довіри з боку ООН, – Міністер Вадим Черниш

КИЇВ. – 22 листопада в Кабінеті Міністрів України відбулося підписання Угоди між Урядом України та Управлінням ООН з обслуговування проєктів (UNOPS) щодо відкриття бюро UNOPS в Україні.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 листопада угоду підписав Міністер з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України Вадим Черниш. Від Управління ООН з обслуговування проєктів – заступник Генерального секретаря ООН, Виконавчий директор UNOPS Грете Фаремо.

„Відкриття офісу UNOPS, який працює в усьому світі – це вияв довіри з боку ООН та впевненість у перспективному розвитку України. UNOPS довіряють найбільші міжнародні організації, такі як Програма розвитку ООН, Департамент з підтримки миру Секретаріату ООН, Дитячий фонд ООН ЮНІСЕФ, Програма Об'єднаних Націй з навколишнього середовища, Світовий банк, шість міжнародних банків розвитку, 34 агентства ООН. Сподіваюся, що той досвід, який є у UNOPS, ми будемо успішно застосовувати. Технічна допомога офісу допоможе нам реалізовувати інвестиційні проєкти, проєкти у сфері будівництва, об'єктів цивільної інфраструктури та інші”, – зазначив В. Черниш.

„Я приємно здивована, як швидко міністер з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб зміг подолати всі перепони і підготувати угоду, щоб ми мали можливість її сьогодні підписати. Але це лише початок, попереду – важка праця, яка має принести відчутні результати. Ми маємо глибокий досвід у відновленні інфраструктури, державних закупівлях, а також у проєктному менеджменті, і ми впевнені, що цей досвід принесе гарний результат, а Україна продемонструє свою найкращу сторону. Наостанок хочу зауважити, що моє прізвище можна перекласти з італійської як: „Давайте це зробимо!”, – заклікала Г. Фаремо.

„Відкриття офісу UNOPS – важливий і вчасний крок. Адже це відкриває можливість для залучення прямих іноземних інвестицій та грантових коштів, в першу чергу для вирішення проблемних питань на сході країни, відновлення інфраструктури Донбасу. Домовленості щодо співпраці були досягнуті у травні 2016 року під час зустрічі Президента України Петра Порошенка та Г. Фаремо, а вже сьогодні офіс ЮНОПС відкрито у Києві. Це важливо з точки зору надання Україні з боку ООН

гуманітарної, технічної та технологічної допомоги по відновленню Донецької та Луганської областей, а також напрацювання стратегічних рішень щодо оперативного реагування на надзвичайні події”, – зауважив присутній на підписанні Віце-прем'єр-міністер-Міністр з регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Геннадій Зубко.

Слід зазначити, що бюро UNOPS в Києві надаватиме консультативні та інші послуги з управління проєктами, а також здійснюватиме супроводження ділових операцій з метою забезпечення сталого керівництва проєктів у сфері гуманітарної діяльності та підтримання миру, розвитку інфраструктури, здійснення закупівель та інвестиційного керівництва. Це створить необхідні правові підстави для залучення прямих закордонних інвестицій, сприятиме реалізації проєктів та залученню грантових фондів, надання послуг у сфері закупівель, організації управління складними комплексами господарської діяльності.

Допомога, яку відповідно до цієї угоди надаватиме UNOPS, може стосуватися надання послуг радників, технічних експертів і консультантів, придбання обладнання; проведення семінарів, навчальних програм, демонстраційних проєктів, надання грантів та позик, залучення інвестицій, надання стипендій для навчання та підвищення кваліфікації, тощо.

Урочиста подія підписання Угоди про створення бюро UNOPS в Україні відбулася з участю представників міжнародних організацій, посольств та засобів масової інформації.

Довідково: Управління ООН з обслуговування проєктів (UNOPS) було створено у 1995 році резолюцією Генеральної Асамблеї ООН. В усьому світі UNOPS допомагає країнам в питаннях відновлення миру та постконфліктної стабільності, надає послуги для раннього відновлення після природних катастроф, сприяє економічному розвитку на основі місцевих потенціалів, підтримує екологічну стійкість та адаптацію до зміни клімату. UNOPS працює у більш ніж 140 країнах-членах ООН. Діяльність бюро стосується закупівель, управління підзядами, будівельних робіт та інфраструктурних проєктів – майже 2,500 проєктів на рік. Фінансування здійснюється за рахунок надання послуг в управлінні проєктами – обсяг приблизно 1 млрд дол. щороку.

Український Кризовий Медіа-Центр

АМЕРИКА І СВІТ

■ Поховали жертви комуністичного терору

МАРБОР, Словенія. – У Словенії розпочали поховання жертв комуністичного терору. У 2009 році у великій шахті за 50 миль від столичного міста Любляни знайдено залишки 800 осіб, вбитих комуністами після Другої світової війни. Участь в похоронних відправах 27 жовтня взяв Президент Словенії Борут Пагор. „Ми не міняємо історії, ми міняємо наше майбутнє”, – він сказав. В церемоніях також взяв участь Прем'єр-міністер Хорватії Андрей Пленкович. Експерти кажуть, що більшість жертв були словени й хорвати, яким комуністи закидали співпрацю з нацистами і розстрілювали без суду. Президент Хорватії Колінда Грабар-Кітарович відвідала Марбор раніше і сказала, що „історична правда мусить бути встановлена, щоб запевнити краще майбутнє”. Особлива урядова комісія дотепер зареєструвала 700 можливих місць масових могил в Словенії, в яких знаходяться 15 тис. жертв. Церемонія в Марборі була першою в серії похоронів, які продовжуватимуться до кінця 2017 року. („AFP”)

■ Американці вважають, що США поділені

ПРИНСТОН, Нью-Джерсі. – Відома компанія опитувань „Гелуп” оприлюднила 21 листопада думки американців після президентських виборів. Рекордове високе число (77 відс.) вважає, що країна є розділена щодо найважливіших цінностей, а 21 відс. каже, що вона є об'єднана у згоді. Думку, що країна є поділеною, розділяють 68 відс. республіканців, 83 відс. демократів, і 78 відс. незалежних виборців. (www.gallup.com)

■ Обама: Трамп дотримає обіцянки про НАТО

ВАШІНГТОН. – Президент Барак Обама заявив 14 листопада на пресовій конференції перед своєю останньою закордонною візитом на цьому пості, що Дональд Трамп дотримуватиметься обіцянок, даних союзникам в НАТО. Президент сказав, що однією з причин його поїздки до Європи є „щоб дати їм знати, що немає жодного зменшення настанови, коли йдеться про зобов'язання Америки для сильного й могутнього НАТО.” Під час своєї передвиборчої кампанії Д. Трамп висловив думку, що США не повинні бути зобов'язані боронити своїх союзників у НАТО, якщо вони „не платять своїх рахунків”. („www.military.com”)

■ Засуджено „Червоних хмерів”

ПНОМ-ПЕНЬ, Камбоджа. – Спеціальний суд в Камбоджі 23 листопада підтримав вирок довічного ув'язнення проти двох найвищих чиновників комуністичного режиму „Хмер Руж”, який знищив 1.7 млн. осіб під час свого панування в 1975-1979 роках. Суд сказав, що оригінальний вирок з 2014 року був відповідним, беручи під увагу тяжкі злочини й участь в них 85-літнього глави держави Хю Самфана і його найближчого помічника 90-літнього Нуон Чеа. („Associated Press”)

■ В Колумбії підписали нову угоду

БОГОТА. – Виборці в Колумбії 2 жовтня малою більшістю проголосували відкинути запропоновану мирову угоду з лівими повстанцями – Революційними збройними силами Колумбії (FARC). 24 листопада Президент Уан Мануель Сантос підписав нову угоду з провідником FARC. Ця угода не підлягатиме національному голосуванню. У. Сантос сказав, що її затвердить Конгрес, в якому президент має солідну більшість голосів. Він додав, що далі не можна було зволікати, бо перемир'я з повстанцями вигасає 31 грудня. („Miami Herald”)

■ Пол Раєн номінований на спікера

ВАШІНГТОН. – Теперішній спікер Конгресу США Пол Раєн був одногосно номінований 15 листопада своїми колегами-республіканцями на перевибір на цю посаду. Всі члени Палати Представників голосуватимуть в січні за нового спікера для 115-го Конгресу. Під час виборів 8 листопада республіканці зберегли свою більшість в Конгресі й Сенаті. („Reuters”)

Люди живуть все довше

Приємну новину подає спільна доповідь Європейської комісії та Організації з економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР): середня тривалість життя у країнах Європейського Союзу вперше перевищила 80 років. У 1990 році вона становила 74 роки і два місяці, у 2014 – 80 років і дев'ять місяців. Певна річ, це ще далеко до біблійного віку (Старий Заповіт стверджує, що Адам, перший чоловік, жив 930 літ, Ной – 950, Мафусаїл – 960 років). В часи Римської імперії людське життя в середньому тривало лише 32 роки.

В цілому в Європі ситуація не змінювалася аж до середини ХХ ст., коли у більшості почався бурхливий розвиток економіки, швидко поліпшувалися життєві умови, набула масової доступності медична допомога. Тобто, іншими словами, тривалість життя великою морю залежить від соціальних чинників – матеріального рівня, стабільних доходів населення. Наприклад, в Японії, де місячна середня платня сягає 3,000 дол., чоловіки в середньому живуть 79 років, а жінки – 86 років.

Згадана доповідь підкреслює, що збільшення тривалості життя ще не означає років здорового життя. Майже 50 млн. осіб в ЕС страждають хронічними хворобами, від них щороку вмирає понад пів мільйона людей працездатного віку, а економіка Євросоюзу кожного року втрачає близько 115 млрд. дол. Крім цього, 16 відс. дорослого населення ЕС терпить від надлишкової ваги. Європа також швидкими темпами старіє: у 1980 році осіб, віком понад 65 років було менше ніж 10 відс., у 2015 році цей показник зріс до 20 відс. І все ж у країнах Західної Європи люди в середньому живуть довше, ніж в Центральній та Східній Європі.

Серед країн-членів ОЕСР – а туди входять 34 найрозвинутіші держави – найнижчі показники тривалості життя в Угорщині, Словаччині і Мехіко.

За даними Світової організації охорони здоров'я, середня тривалість життя в усьому світі зросла від 2000 до 2015 року на п'ять років, однак, на конкретний показник все ще впливає регіон народження. Наприклад, в країнах Африки, зокрема в Сієрра-Леоне, тривалість життя для жінок становить лише 50 років і вісім місяців, для чоловіків – 49 років і три місяці.

Покищо не має чим похвалитися Україна, зокрема у порівнянні з США. Американці в середньому живуть 79 років. Проте в рейтингові Міжнародного економічного форуму Україна – на 88-му місці серед 144 країн, випереджаючи Єгипет, Азербайджан, Росію і Молдову.

Але спостерігається й позитивна тенденція в Україні – „збільшилась тривалість життя, – повідомила 30 листопада газета „Україна молода“. – Якщо в 1991 році середній вік чоловіків сягав 64.5 року, то в 2015-му цей показник піднявся до 66.3 року. Так само і для жінок, щоправда, вони на 10 років живуть довше: на початку незалежності тривалість життя жінок у середньому становила 74 роки проти 76 років на сьогоднішній день. Різниця у віці на користь жінок пов'язана з тим, що вони більше турбуються про стан здоров'я та частіше відвідують лікаря“. Найбільш швидко тривалість життя збільшувалася у 2009-2011 роках. Зростання тривалості життя відбулося переважно завдяки зменшенню смертності серед людей працездатного віку та від тих причин смерті, які пов'язані з вживанням алкоголю та тютюну. Вперше за кілька десятиліть в Україні стабілізувалися і почали зменшуватися показники захворюваності та смертності від серцево-судинної патології.

Втішає, що тенденція – позитивна.

ІСТОРІЯ

Останній отаман степового краю

Світлана Орел

На дорозі, розгрозилій від рясного весняного дощу, автомашина затрималася. У міліціонера, який супроводжував арештованих, урвався терпець і він, розчинивши дверцята з маленьким загратованим віконечком, кинув у темні будки:

– Вилазьте! Підпхнете машину!

Коли зняли наручники і всі почали штовхати „чорного воронка“, яким возили арештованих на допити, Сергій Клепач не вагався і щодуху помчав у бік села Сухачівки. Його зникнення помітили через кілька хвилин, зчинили стрілянина, але він уже був за рятівною лісо-смугою. Через села й хутори С. Клепач добрався до рідної Гурівки.

Клепачі – типова українська селянська родина. Хлібороби. Батько мав 20 десятин землі, прагнув дати синам освіту. Письменним був старший син Іван, який у 1920-их роках організував повстанський загін, що чинив спротив більшовикам. Середня ж освіта С. Клепача на той час взагалі була досягненням. У 1921 році він навіть встиг трохи повчителювати у селі Цвітному. Якраз в цей час одружився. Ще юнаком він брав участь у загоні свого брата Івана, а також в загоні іншого повстанця – Іванова. І. Клепача й Іванова розстріляли у 1920-их роках.

Влітку 1932 року С. Клепач намагався організувати селян проти влади й дізнався, що селами ходили чутки про його боротьбу за самостійну Україну (про це йдеться у протоколі допиту Андрія Череп'яного з села Благодатного).

Більшовицька влада такого не прощала. І у 1924 році Дніпропетровський обласний суд засудив С. Клепача до п'яти років позбавлення волі за участь, як тоді писали, в політбанді його рідного брата І. Клепача. З весни 1930 року С. Клепач був на нелегальному становищі, переховувався в селах Долинського району. У протоколах допитів багатьох людей (у 1932 році допитало тільки заарештованих 50 осіб, не кажучи про свідків) йдеться про те, що вони раніше не були знайомі, але багато чули про С. Клепача.

Ось як розповідав слідчому сам С. Клепач про свої спроби створити влітку 1931 року „контрреволюційну організацію“:

„Я зайшов до свого знайомого Олексія Козюри у Гурівці, сподіваючись переночувати. Там я застав незнайомця, якого Козюра представив як розкуркуленого із села Терноватка Григорія Сидоренка. Він повідомив, що в Лозуватці є організація, яка має намір повстати проти радвлади. За його словами, Григорій дізнався про це від такого ж колишнього куркуля Микити Шаповаленка, який працює вантажником на руднику ім. Леніна. Сидоренко повідомив, що про мене вже йшла мова і мене хоче бачити мешканець Терноватки Іван Ткаченко.

Ми пішли на сінокіс, пізно увечері туди приїхав Ткаченко. Років приблизно 60, його мали розкуркулювати. Він сказав, що на станції Лозуватка є контрреволюційна організація, треба вивчити, які ресурси вона має. Ми обговорили, як налагодити зв'язок із Лозуватською організацією. Пізніше ми

дізналися, що її керівником є місцевий житель бідняк Петро Хайтота, йому мене відрекомендували Шаповаленко й Каюн. Хайтота повідомив, що у нього є міцна організація, закладена ще у 1929 чи 1930-му році, нараховує до тисячі чоловік, що вони мають зброю – на кожну сотню до 60 гвинтівок, є друкарська машинка і редактор Соколовський готує відповідні відозви. Зв'язок підтримується з селянами Ново-Лозуватки, Казанки, з рудниками через своїх людей. Хайтота і я притримувались думки, що час рішучих дій не настав, що ми не маємо гарантії масової підтримки. Поповнити арсенал зброї можна за рахунок нападу на місцеву міліцію.

Я вирішив зустрітись із Микиткою Шаповаленком і вивчити, чи немає на рудниках відповідних хлопців. Микита повідомив, що на Ленінському руднику є маса співчуваючих, здатних підтримати повстанський рух, але вони не організовані і цим питанням слід зайнятися. Він сказав, що є відповідна людина і в селі Терни, колишній червоний партизан. Зброї на руднику не було, але її можна було здобути у місцевої міліції. Пізніше на баштані Івана Буяна (тестя Шаповаленка) Микита мені сказав, що справа не просунулась.

Після цієї зустрічі я пішов у Гурівський ліс, там неподалік була баштан місцевих селян, який охороняв Іван Чичкан, мій далекий родич. Він сказав, що мене запитували з Гурівки, нібито там є якась організація. Лука Буян і Іван Махinya, втекли розкуркулені, повідомили, що в Гурівці є організація – 200 чоловік, налагоджено зв'язок із селами Обитоки, Новий Баштан та Бокове. Лука Буян пояснив, що через якогось свого родича може дістати з Криворізької міліції два ящики гвинтівок. Було підняте питання про друкування листівок і відозв“.

Своєю штаб-квартирою С. Клепач обрав баштан І. Буяна, де зустрічався із співчуваючими селянами. Такі зустрічі відбувалися і в Гурівському лісі. Тоді організували осередки організації у селах Варварівці (місцевий вчитель Степан Ткаченко), Зелений Яр (Юхим Сухиня), Благодатному (Микола Чухкін).

„Гаслом боротьби, – розповідав С. Клепач, – я запропонував „За незалежність України!“. Зі мною згодились, хоча більшість виступали за повстання з метою полегшення життя селян. Основне для них було – зрівняння в правах бідняків, середняків і куркулів“.

ДПУ (Державне Політичне Управління) затримало С. Клепача у його рідного брата Семена в селищі Білі Кошари на Криворіжжі. Але через кілька місяців, скориставшись тим, що машина, яка везла арештованих з допиту, застрягла, він утік.

Повернувшись у Гурівку, відвідав свою дитину, яка жила в бабусі (дружина на той час вже вийшла заміж за іншого), і, переховуючись, почав знову створювати селянську повстанську організацію. Напрорвесні 1933 року (в Україні лютував Голодомор) разом з С. Клепачом було арештовано ще 60 селян.

З протоколу допиту Опанаса

(Закінчення на стор. 14)

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Рома Гадзевич

Редактори: Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800

E-mail: svoboda@svoboda-news.com

Fax (973) 644-9510

Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:

Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата:

\$90.00 на рік, \$50.00 на півроку.

Для членів УНСоюзу – \$80.00 на рік, \$45.00 на півроку.

Електронна версія (www.svoboda-news.com) – \$40.00.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.

Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДА“

Адміністрація / Оголошення	Володимир Гончарик ☎ (973) 292-9800 x 3040 Fax (973) 644-9510 E-mail adukr@optonline.net
Передплата	Володимир Гончарик ☎ (973) 292-9800 x 3040 E-mail subscription@svoboda-news.com

Думки, висловлені в матеріалах, підписаних конкретним автором, не конче віддзеркалюють позицію редакції тижневика „Свобода“ або її видавця.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Звернення до світової спільноти

12 листопада колишні політв'язні комуністичних режимів, представники національно-визвольних рухів та правозахисники з різних країн оприлюднили відкрите звернення до світової спільноти з вимогою зупинити агресію Росії в Україні, зробити все для деокупації Криму та припинення утисків кримських татар. Нижче знайомимо наших читачів з текстом цього документу (за публікацією веб-сторінки „Еспресо TV”).

...Успіх української демократії – це ключ до цивілізаційного перетворення всього посткомуністичного простору. І навпаки, поразка української демократії – це пряма загроза відродження геополітичного утворення, яке становить небезпеку для життєвих інтересів усього світу.

Час тільки підтвердив справедливості цих висновоків і занурив усіх нас в огидні наслідки ігнорування їх.

Незасуджені злочини комунізму стали зернами нового чекістського режиму в Росії, який зруйнував цивілізаційні перспективи російського народу і ризикує увесь світовий лад. На совісті цього режиму – війна в Грузії, анексія Криму, війна на сході України, погрози на адресу країн Прибалтики, атомний шантаж усього світу, злочинні бомбардування мирних мешканців Сирії. Цей перелік злочинів неминуче буде продовжено, якщо згаданий режим не зупинити.

Останнім часом силу підривних акцій та інформаційної війни відчули на собі також країни демократичного Заходу. Рівень їхньої наївної довірливості й нездатності розрізнити правду і брехню стає дедалі небезпечнішим. Як наслідок, прийняті ними рішення часто неефективні, а іноді й помилкові. Небажані політиків Заходу подивитись правді в очі, яке вони виправдовують небажанням втягнутися в нову холодну війну, тільки прискорює сповзання у кризу.

Виклик, кинутий путінським режимом усій світовій спільноті, дуже небезпечний. Рівень цієї небезпеки відчуваємо ми – люди, що пізнали цинізм, облудність і злочинність чекістського режиму на власній долі. Тому ми рішуче застерігаємо уряди й народи демократичних країн від нових ілюзорних спроб „умиротворення агресора“. Шукайте середне арифметичне між добром і злом означає – потурати злу.

Ми не маємо готових рецептів для лікування нинішньої хвороби; знайти їх можна тільки об'єднавши зусилля всіх людей доброї волі. Однак, ми бачимо певні передумови для знаходження правильного виходу з цієї ситуації:

1. Ми висловлюємо щирі солідарність з кримськотатарським народом, змушеним пережити другу за останні 72 роки масову трагедію, і засуджуємо переслідування кримських татар з боку окупаційного режиму, зокрема заборону діяльності їхнього найвищого представницького органу – Меджлису кримськотатарського народу. Ненасильницький шлях, обраний керівництвом цього народу для боротьби за його права, не лише викликає захоплення, а й морально зобов'язує інші народи виступити на його захист.

2. Деокупація Криму, відновлення територіальної цілісності України, захист прав і свобод людини, корінного кримськотатарського народу і всіх етнічних груп Криму – це тест для совісті всього світу. Будь-яка поступка агресорові, яка приносить позірний мир, буде обтяжена подальшими світовими катаклізмами.

3. Повернення Криму до складу України необхідне як акт відновлення справедливості, законності і світового ладу. Україна і вся світова спільнота повинні виробити „дорожню карту“ для забезпечення права кримськотатарського народу на самовизначення на своїй історичній території у складі України.

4. Ми рішуче засуджуємо агресію Російської Федерації проти незалежної України. Висловлюємо щире співчуття сім'ям, що зазнали тяжких втрат у результаті окупації Криму і частини східної України.

5. Ми вимагаємо припинити викрадення і вбивства кримських татар в окупованому Криму, розслідувати обставини вчинених злочинів і притягнути до відповідальності їхніх винуватців.

6. Ми наполягаємо на негайному звільненні всіх громадян України, яких незаконно утримують у тюрмах і слідчих ізоляторах на території Росії у тимчасово окупованому Криму і на контрольованій бойовиками частині територій Луганської та Донецької областей.

7. Ми закликаємо міжнародну спільноту вимагати від Російської Федерації припинити демографічну інтервенцію і спроби насильницьким чином змінити етнічну картину Криму.

8. Відновлення територіальної цілісності України в міжнародно визнаних кордонах є необхідною передумовою для забезпечення миру і демократичних свобод на сході країни та в Криму.

10. Воєнна агресія Російської Федерації вимагає мобілізації зусиль всього українського народу для захисту національного суверенітету. В цих умовах успіх демократичних перетворень в Україні – головний чинник перемоги над агресором.

11. Ми солідарні з усіма росіянами, які засуджують нелюдську політику російського керівництва, й готові разом з ними шукати моделі майбутнього співіснування наших держав. Наш осуд чинного режиму в Росії стосується російського народу тільки тією мірою, якою він підтримує злочинні дії свого керівництва.

12. Ненависть, насильство й облуда, на яких зростає путінський режим в Росії, здатні підірвати процес примирення і взаємної співпраці, завдяки якому зароджувалась нова Європа. Вже тепер національний егоїзм, недовіра й гордіня, історичні порухунки стають азартною грою, що здатна отруїти весь механізм міжнародних взаємин. Такий шлях визначить подальші поступки щораз більшому популізму, але не дасть можливості вирішити проблеми сучасного світу.

13. Нікому не під силу змінити старий як світ закон: незасуджені й неспокутвані злочини стають зернами нових злочинств. Світ не зможе розвиватися далі, якщо злочинні дії комуністичних режимів і подальших їхніх чекістських реінкарнацій: ГУЛАГ і Голодомор, катування і страти, депортації та винищення народів, гібридні війни – не будуть засуджені як геноцид, злочини проти людства і військові злочини.

З усіх локальних чи світових криз вихід завжди один і той самий – повернення до тих цінностей, що лежать в основі людської цивілізації. Саме ці цінності споріднюють нас із динамічним сучасним світом. Віднайти мир і безпеку, зрікаючись цих цінностей, неможливо.

Колишні політичні в'язні комуністичних режимів, правозахисники та інші учасники II Кримського Форуму колишніх політв'язнів комуністичних режимів (Україна, Львів, 11 листопада 2016 року), у підписі – 80 прізвищ.

1. Паруйр Айрікян (Вірменія)
2. Алім Алієв (Україна)
3. Вардан Арутюнян (Вірменія)
4. Геннадій Афанасьєв (Україна)
5. Гюльнара Бекірова (Україна)
6. Наталія Беліцер (Україна)
7. Йосиф Бегун (Ізраїль)
8. Галина Болотова (Україна)
9. Тетяна Боннер-Янкевич (США)
10. Валери Буйвал (Беларусь)
11. Леонардас Вілкас (Литва)
12. Марія Гель (Україна)
13. Петро Глебовіч (Польща)
14. Микола Горбаль (Україна)
15. Богдан Горинь (Україна)
16. Таріел Гвініашвілі (Грузія)
17. Борис Гудзяк (Франція)
18. Олесь Дяк (Україна)
19. Юрій Зайцев (Україна)
20. Роман Залескі (Польща)
21. Таїсія Зарецька (Україна)
22. Олесь Зарецький (Україна)
23. Євген Захаров (Україна)
24. Йосип Зісельс (Україна)
25. Леонардс Інкінс (Латвія)
26. Сінавер Кадіров (Україна)
27. Роман Калапач (Україна)
28. Стасіс Каушнініс (Литва)
29. Ірина Кізілова (Російська Федерація)
30. Іван Ковальов (США)
31. Сергій Ковальов (Російська Федерація)
32. Лідія Ковальчук (Україна)
33. Данута Куронь (Польща)
34. Ярослав Курські (Польща)
35. Павло Літвінов (США)
36. Лариса Лохвицька (Україна)
37. Мирослав Левицький (Україна)
38. Люба Маринович (Україна)
39. Мирослав Маринович (Україна)
40. Микола Матусевич (Україна)
41. Леонід Мілявський (Україна)
42. Адам Міхнік (Польща)

43. Раїса Мороз (Канада)
44. Калью Мятік (Естонія)
45. Віктор Нійтсоо (Естонія)
46. Євген Обертас (Україна)
47. Герман Обухов (США)
48. Василь Овсієнко (Україна)
49. Тетяна Осіпова (Ковальова) (США)
50. Павло Отченашенко (Україна)
51. Віктор Пестов (Російська Федерація)
52. Саулос Печелюнас (Литва)
53. Олександр Подрабінек (Російська Федерація)
54. Зорян Попадюк (Україна)
55. Данута Пшивара (Польща)
56. Олекса Різників (Україна)
57. Ярослава Різнікова (Україна)
58. Ганна Садовська (Україна)
59. Айше Сейтмуратова (США)
60. Олексій Смірнов-Костерін (Російська Федерація)
61. Оріся Сокульська (Україна)
62. Гражина Станішевська (Польща)
63. Абмеджит Сулейманов (Україна)
64. Вольфганг Темплін (Німеччина)
65. Марія Трофимович (Україна)
66. Андрюс Тучкус (Литва)
67. Пьотр Тима (Польща)
68. Іван Фещук (Україна)
69. Євген Фіялко (Україна)
70. Ізабелла Хрусльїнська (Польща)
71. Інна Чернявська-Набока (Україна)
72. Рефат Чубаров (Україна)
73. Різа Шевкієв (Україна)
74. Олесь Шевченко (Україна)
75. Петрушка Шустрова (Чехія)
76. Олександра Шухевич (Україна)
77. Юрій Шухевич (Україна)
78. Гаяна Юксель (Україна)
79. Лагле Парек (Естонія)
80. Калле Юргенсон (Естонія)

Пресфонд „Свободи“ за жовтень 2016 року

№	ІМ'Я	МІСТО
250	Plast Tabir Ptashat, Soyuzivka	Kerhonkson, NY
100	Krislatyj, Maria	Cleveland, OH
62	Koblansky, Myron	Charlotte, NC
30	Mirchuk, Mykola	Livingston, NJ
	Nalywajko, Myroslawa	North Port, FL
25	Bilynsky, Mariyka & Ihor	Lehighon, PA
	Melnyk, Kathy	New Hartford, NY
	Zubar, Zirka Clark	Bloomfield Hills, MI
20	Breslawec, Katia	Tonka Bay, MN
	Hnatiuk, Vera	Warren, MI
	Klufas, Zorianna	Highland Park, NJ
	Kulas, Myron	La Grange, IL
	Prybyla, Ostap	Syracuse, NY
	Pryshlak, Halyna	West Seneca, NY
	Sozanski, Parania	Pickering, ON
	Stanko, George	Basking Ridge, NJ
	Suchowerskyj, H	Wilmington, DE
	Ulanowicz, Maria	Gainsville, FL
	Woloszyn, Gregory & Maria	Forest Hills, NY
17	Rodak, Walentina	Toronto, ON
15	Hrycelak, Dora	Park Ridge, IL
10	Buchynsky, Katherine	Southport, NC
	Gavirko, Zinovia	Hallandale Beach, FL
	Jakimjuk, Alex	Clifton, NJ
	Kiebuzinski, George	Gaithersburg, MD
	Klos, Nadia	Melrose Park, PA
	Kokolskyj, Roman	Philadelphia, PA
	Kovalevsky, Nicholas	Tiffin, OH
	Krawciw, C & N	Tulsa, OK
	Kryworuchko, Anatole	Chilliwack, BC
	Kulynych, Eugene	Villas, NJ
	Kuzma, Peter	Rocky Hill, CT
	Levskyj, Wolodymyr	Wethersfield, CT
	Mediuch, Mary	Whippany, NJ
	Slevinsky, Taras & Maria	Stratford, CT
5	Bilous, Hryhorij	New Hope, PA
	Kawka, Wolodymyra	Drexel Hill, PA
	Kulchycky, Walter	Lorain, OH
	Laszeniuk, Wasyl	Somerset, NJ
	Movchan-Novak, Ola	Warren, MI

РАЗОМ ЗА ЖОВТЕНЬ: \$964

Щиро дякуємо всім жертводавцям за підтримку пресфонду „Свободи“!

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Українці зустрілися з сенаторами США

ПАРМА, Огайо. – 3 листопада сенатори США Роб Портман (Огайо) і Джон Баррасо (Вайомінг) зустрілися з представниками різних національностей громад Огайо. Зустріч, в якій взяли участь представники української, польської, литовської, латиської, чеської, словенської, сербської, німецької, словацької, румунської, італійської, македонської і ліванської громад, організував і очолив президент Українського Конгресового Комітету Америки (УККА) Андрій Футей.

Сенатори підтвердили необхідність сильної зовнішньої політики США і сильного союзу з НАТО зокрема у світлі російської агресії в Україні та глобальною загрозою з боку Росії для всього світу. Вони спонзорували і прощтовхували законопроект в Сенаті США, який був розроблений для забезпечення Україні оборонною військовою зброєю – „Законопроект захисту України“, і рішуче вимагали, щоб НАТО захистило своїх союзників Естонію, Латвію та Литву від російських погроз і можливої агресії в цих країнах.

Два сенатори визнають, що Росія витрачає понад 1 млрд. дол. на пропагандистську і дезінформаційну кампанію в США. Сенатор Р. Порт-

Сенатори США Роб Портман і Джон Баррасо під час зустрічі з представниками різних національностей громад Огайо.

ман разом з сенатором Крісом Мерфі ввели законодавство, щоб допомогти американським союзникам протистояти урядовій пропаганді Росії та інших країн. Особливо законопроект поліпшить здатність США протистояти чужоземній пропаганді та дезінформації.

Сенатор Р. Портман і сенатор Дж. Баррасо відвідали Україну декілька

разів і продовжують активно цікавитися поточними політичними, економічними та військовими подіями в Україні. Сенатор Р. Портман є одним з засновників і співголовою Сенатського Кокусу. 19 жовтня він отримав найвищу відзнаку УККА – „Шевченківську Грамоту Волі“. Сенатор Дж. Баррасо є членом сенатської комісії до справ міжнародних

відносин і сенатського комітету до справ енергетики.

Українську громаду представляли А. Футей, Марта Ліщинецька-Келгер – голова Українських Злучених Організацій Огайо, Тарас Шмагала старший, Василь Ліщинецький і Віра Іваницька.

УККА

Церкву в Савт-Рівер заснували 100 років тому

Левко Хмельковський

САВТ-РІВЕР, Нью-Джерсі. – 20 листопада численні гості відзначили 100-річчя Першої руської бап-

тистської церкви. У 1916 році нову церкву не могли назвати інакше, бо приїздили сюди на заробітки українці, яких тоді звали русинами (Нинішній Український Народ-

На святі співали гості з Української євангельської церкви.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР
ДУМКА
ЗАПРОШУЄ ВАС НА
РІЗДВЯНИЙ КОНЦЕРТ
ДИРИГЕНТ ВАСИЛЬ ГРЕЧИНСЬКИЙ

Возвеселімся

СУБОТА, 17 ГРУДНЯ 2016
St. Marks Roman Catholic Church
2609 E. 19th St. Brooklyn, NY 11235
6:00 PM

НЕДІЛЯ, 8 СІЧНЯ 2017
St. George Ukrainian Catholic Church
30 East 7th St. New York, NY 10003
3:00 PM

\$20 \$15 ДІТИ
ДОРΟΣЛІ СТУДЕНТИ БЕЗКОШТОВНО

Квитки: Емілія Літепло (917) 301-8355
Ірина Андрейчук (347) 322-5278
Наталія Демочко (718) 629-7257
www.dumka.org

@dumka.chorus
www.dumka.org

Спонсор концерту
SELF RELIANCE NEW YORK
Federal Credit Union

ний Союз теж до Першої світової війни був Руським). Заснував церкву, як зазначено в її історії, колишній старшина царської армії Борис Політика. На мою думку, він походить з того польського шляхетного роду Полетиків, які стали відомі ще з початків XIX ст. Андрій Полетика був чернігівським намісником, Петро Полетика був дипломатом, інші – вчені, лікарі, економісти. До США Б. Політика прибув 1903 року.

Першими членами нової церкви стали Юлія Бабич, Анна Видруг, Вікентій Драган, Емілія Дуб і Федір Карновський – прізвища далеко не російські. Тривалий час назва була – Євангельська баптистська церква.

Свято розпочалося з молитовного зібрання, на якому промовляли Олександр Шимко і Сергій Суслаєв, привітали громаду гості з інших церков в Нью-Джерсі – Григорій Болтнев з Юніону (він приніс лист Б. Політики, датований саме 20 листопада 1923 року), Роман Фабіян з Менвілу, Алекс Поплавський з Савт-Ріверу, як також Валерій Шликов з Нью-Йорку, Стів Стохлер з Фріголду, та Віталій Ючковський з

Філадельфії.

Президент Русько-українського союзу євангельських християн-баптистів Джордж Харлов вручив пасторові Віктору Разумову чек на 5,000 дол., призначених для розвитку церкви.

На свято прийшов молодіжний хор з сусідньої Української євангельської церкви (диригент Лариса Мосницька, соліст Іван Мосницький). Співали діти і молодь церкви-ювіляра, дуєт Надії Савко і Марії Лешко, сольо Валентина Шафар, вірші читала Віра Шепетунко, а Валентина Халезова прочитала власну поезію, написану до свята.

З хвилюючим спогадами виступив Сергій Дус, особисто причетний до виїзду багатьох віруючих з СРСР, де їх переслідувала більшовицька влада.

Білі троянди подарували ветеранам громади Гелен Пліш і Тані Гучи, а також дружині пастора Марії, яка народила йому дев'ять дітей і допомагає в утриманні церкви.

Заключну молитву виголосив закарпатець Юрій Балог, після чого почався святковий обід.

Вечір присвятили 160-річчю Івана Франка

Віра Боднарук

НОРТ-ПОРТ, Флориди. – Українська громада гідно відзначила 160-річчя Івана Франка 12 листопада в Українському релігійному і культурному осередку ім. св. Андрія. Вечір складався з трьох частин – слово про письменника і поета, літературно-музичний сценарій та відеофільм про Українських Січових Стрільців, надхненником яких був І. Франко.

У своєму слові Віра Боднарук підкреслила ту величезну працю, яку доклав І. Франко, щоб народ України відчув себе українцями, не ділився на провінції.

Сценарій Наталії Марчак, виконаний ведучими о. Олегом Сацюком та Лідією Білоус, захопив слухачів розповіддю про І. Франка та його багатогранну творчу працю. У сценарій було залучено деякі пісні на слова І. Франка, які стали улюбленими піснями Українських Січових Стрільців, та поезії І. Франка з різних пері-

Учасники свята (зліва): о. Олег Сацюк, Богдан Гуран, Люба Петрів, о. Василь Петрів, Галина Ковалишин, Віра Боднарук, Юля Лопанчук, Наталка Невмержицька, Лариса Шпон, Лідія Білоус, Александра Попель, Богдан Боднарук. (Фото: Христина Чайківська)

одів у його творчому житті. Жіночий ансамбль: Богданна Більовщук, Оксана Лев, Анна Маріяні, Марія Никитин та Уляна Стадник під проводом Христини Боднар-Шелдон виконав пісні „Час рікою пливе“ та „Повіє вітер степовий“, а пісні „Чуєш, брате мій“ та „Ой, у лузі червона калина“ співали всі присутні. Пісню „Ой ти, дівчино, з горіха зерня“ співав о. О. Сацюк, а чоловіки виконали „Не пора, не пора, не пора“.

Декламували поезії Александра Попель, Юля Лопанчук, Лариса Шпон, Наталка Невмержицька, Люба Петрів, Галина Ковалишин, о. Василь Петрів, Богдан Гуран. Голос І. Франка відтворив Богдан Боднарук.

Присутні мали нагоду оглянути книжки І. Франка з бібліотеки Осередку та видані „Просвітою“ в Україні при фінансовій допомозі Товариства Української Мови в США.

Підготували вечір Віктор і Галина Лісничі, Дарія та Євген Томашоскі, Клара Шпічка, Христина Чайківська та Уляна Рондяк і члени Товариства Української Мови. Програмку виконала Л. Білоус.

Пластове Плем'я „Перші Стежі” провело Велику Раду

Адріяна Пілецька-Декайло

СЛОВТСБУРГ, Нью-Йорк. – Велику раду Плем'я „Перші Стежі” провело 1-2 жовтня у віллі Сестер Службниць. В чудовому будинку зустрілися члени 2-го Куреня Уладу Старших Пластунів (УСП) та 17-го Куреня Уладу Пластунів Сеньйорів (УПС), які формують Плем'я „Перші Стежі”.

На Велику Раду приїхали пластуни з усіх кутків континенту, з багатьох пластових станиць, щоб спільно радити, плянувати, вибрати новий провід та прийняти нових членів до куренів.

1 жовтня відбулося офіційне відкриття ради, зачитано привіти, заслухано звіти команди куреня та „Табору Пташат”. Далі провадилися наради та обговорювались плани на майбутнє.

Велика Рада була насичена також приготуванням до святкування 70-ліття „Перших Стеж” та 30-ліття „Табору Пташат”, які заініціював курінь.

Пластунки на Великій Раді Плем'я „Перші Стежі”.

У школі пам'ятають про Голодомор

Валентина Глушак

НЬЮ-ЙОРК. – У школі українства Об'єднання Українців Америки „Самопоміч” 12 листопада вшанували пам'ять невинних жертв Голодомору-геноциду в Україні у 1932-1933 роках.

Учні 11 та 12 клас прочитали вірші, пролунала пісня Оксани Білозір „Свіча”, уся школа та батьки вшанували хвилиною мовчання жертв цієї жахливої трагедії.

Директор школи Іван Макар сказав: „Ви прокинулися вранці і відчуваєте дуже голодні, вчора ви не їли і сьогодні мама не має що вам дати їсти. Перемезла гнила картопля вже закінчилася, лободи також нема, щоб зварити. Забрали все!”

Після навчання у школі учні взяли участь у щорічному ході в Катедрі св. Патрика перед початком соборного Молебня. Учні запалили свічки та принесли колоски пшениці, як символ пам'яті про мільйони втрачених людських життів. Присутність двох свідків Голодомору на Молебні, які пережили ті чорні голодні роки, є тим живим доказом про нашу історію, яка довго замовчувалася.

Учні взяли участь у ході в Катедрі св. Патрика. (Фото: Валентина Глушак)

В дружній атмосфері вибрали нову управу на два роки в складі: Марта Попель-Козбур – перша стежа; Мася Ганкевич – скарбник плем'я, Адріяна Пілецька-Декайло – курінна УПС, Інесса Коломиєць – курінна УСП, Діня Заяць – електронний поштар.

Під час Великої Ради присутні мали змогу купити у Сестер українські вишивки, фотографуватися в чудових околицях, співати і бавитись до пізньої ночі.

Старші пластунки на посілості Сестер Службниць в Словтсбургу, Нью-Йорк.

УКРАЇНСТВО В СВІТІ

Ансамбль „Поділля“ святкував своє 20-річчя

о. д-р Євген Небесняк

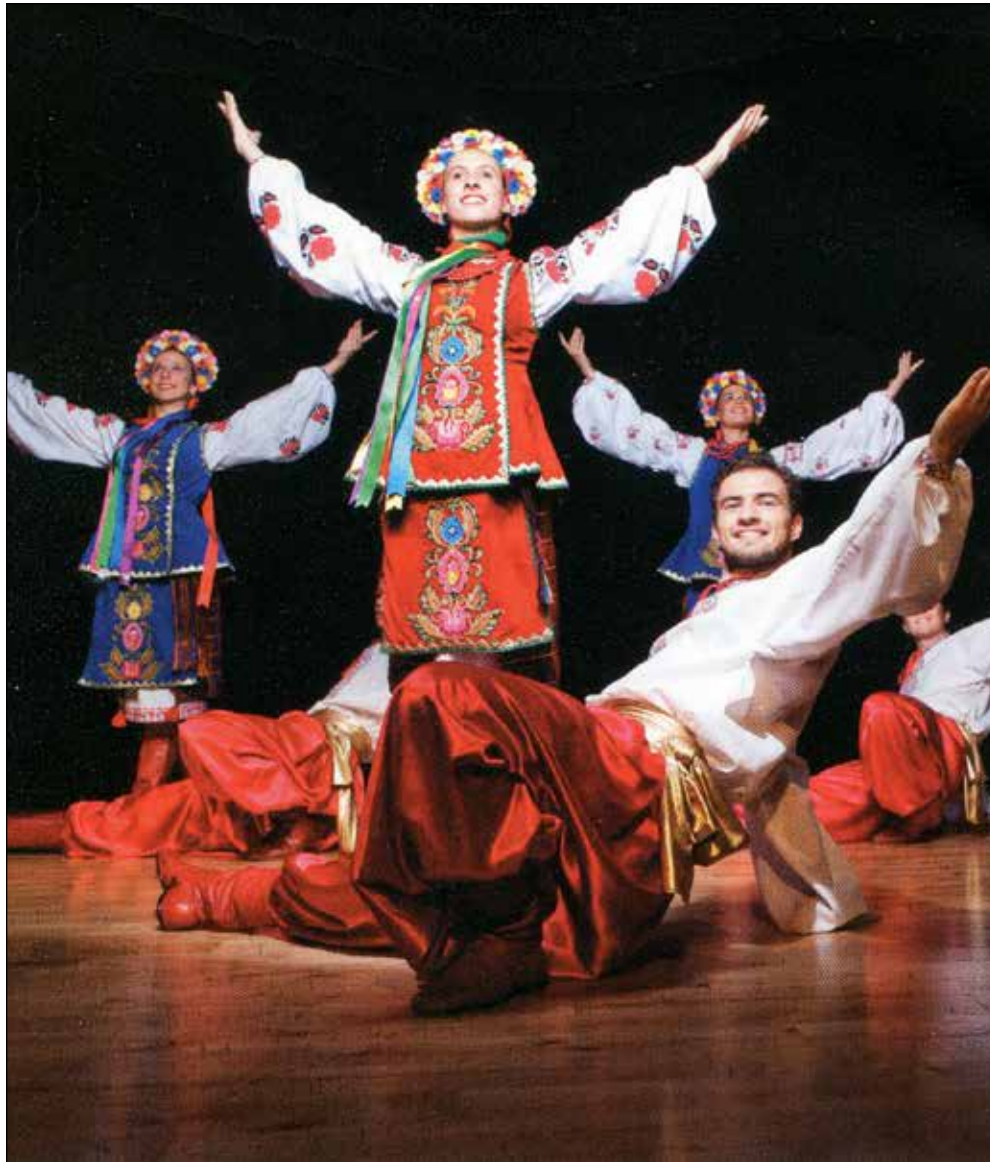
МАНЧЕСТЕР, Великобританія. – 19 листопада у вщерть заповненій залі Українського культурного центру відбулось відзначення 20-річчя танцювального колективу „Поділля“ під керівництвом Лінди Шляхетко з Спільноти Української Молоді (СУМ).

Коли на початках організованого українського життя в Манчестері починали народжуватись діти, були організовані для дітей хорів та танцювальні ансамблі.

Євген Пасіка провадив хором, а балетмайстер Петро Дністровик учив танців. Надано танцювальному гуртку назву „Поділля“.

Від П. Дністровика кермо „Поділля“ перебрала Анна Солонинка (я саме тоді був членом „Поділля“), яка емігрувала до Канади. Мінялися керівники ансамблю, поки 20 років тому хореографом стала Л. Шляхетко. 20 років танцювальний колектив „Поділля“ успішно виступав на різних сценах Великобританії, на телебаченні. Танцюристи „Поділля“ відчують любов їхньої керівниці до танців, і вона вміє поширити на юних танцюристів свою любов та захоплення українськими танцями.

Програма святкового концерту була широка й переплете-

На сцені – танцювальний ансамбль „Поділля“.

на виступами чоловічого хору СУМ „Воля“ під батугою Степана Мандзія. Концерт складався з 17 виступів „Поділля“ та 12 виступів „Волі“. Вели програму

Молодше та старше юнацтво вийшло на сцену під звуки „Сумно“, а суменята – з танцем „Маленькі черевички“. На сцені 24 колишні й теперішні члени „Поділля“ підготували „20-літній ювілейний танець“. Цей танець, як і всі танці концерту, були хореографічної композиції Л. Шляхетко.

Найбільшою „зіркою“ вечора була Єва Клейтон з молодшого юнацтва, яка танцювала танець „Сольо“ й зачарувала всіх. Єва – особлива сумівка, бо, занедавши на, здавалось, невиліковну хворобу, яка вимагала не одного хірургічного втручання, довго не могла танцювати і під час проб „Поділля“ сиділа обіч. Але вона повернулася на сцену й танцює сама з великою впевненістю.

Фінальний „Гопак“ показав гнучкість та бравуру танцюристів.

Після „Гопака“, коли всі, що виступали під час концерту, заповнили сцену, голова СУМ Великобританії Зенон Фінів, голова Союзу Українців Британії Петро Ревко і Павло Пшеничняк – голова СУМ-Манчестер привітали „Поділля“ з святом і подякували Л. Шляхетко за її 20-річний провід.

**ПЕРЕДПЛАТИТЬ
THE UKRAINIAN WEEKLY
АБО СВОБОДУ**

**РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА
НА ДРУКОВАНЕ ВИДАННЯ
ТІЛЬКИ \$70***

За додаткові \$5 ОТРИМАЙТЕ І ДРУКОВАНУ, І ON-LINE ВЕРСІЇ

**РІЗДВЯНА
ПРОПОЗИЦІЯ**

* Ця пропозиція дійсна тільки для нових передплатників і діє до 13 січня 2017 р.

**ТЕЛЕФОНУЙТЕ ДО НАШОГО
ВІДДІЛУ ПЕРЕДПЛАТ:
973-292-9800 x 3040**

ПОСТАТІ

Корифей української сцени

Олександр Гаврош

Театрові Закарпаття нівроку пощастило, адже тут працювали великі майстри української сцени: Микола Садовський, Гнат Ігнатівич, Ярослав Геляс...

З нагоди 100-літнього ювілею Я. Геляса в Ужгороді 23 листопада відкрили меморіальну дошку на будівлі обласного театру ляльок, де колись розташовувався Закарпатський музично-драматичний театр, в якому ювіляр працював головним режисером.

Народився Ярослав Томович Геляс 21 листопада 1916 року в селі Терпилівка Підволочиського району на Тернопільщині. Селянська родина, в якій зростало семеро дітей, була напруженою творчою: тут всі співали і малювали. У 1934 році до села завітав мандрівний театр. Побачене так захопило 18-річного Ярослава, що він попросився до трупи, якою керував режисер, актор і скрипаль Богдан Сармага. Юнакові довелося сповна відчувати безраднісне животіння актора-початківця мандрівного театру. Був і хористом, і робітником сцени, і помічником режисера, і контролером. Грали навіть у стайнях, стодах.

Наприкінці 1934 року Я. Геляс перейшов до мандрівної трупи ім. Івана Тобілевича. Це був один з найкращих театрів західної України, хоча і тут здебільшого пересувалися пішки. Взимку грали у неопалюваних приміщеннях, де вода замерзала. Ярослав був зайнятий в епізодичних ролях, але тут уперше зазвучав його баритон, який з роками набирив сили, чистоти, тембральної глибини. Приспані творчі можливості актора Я. Геляса розбудив керівник театру Йосип Стадник. Це була визначна постать у театральному житті України. Глибоко освічений, володів п'ятьма мовами, переклав пів сотні п'єс українською мовою.

Ярослав Геляс

(Закінчення на стор. 18)

XIX збори світового Пласту відбулися в Києві

Делегати на зборах Конференції Українських Пластових Організацій в Києві.

Олег Климчук

КИЇВ. – 22-26 серпня у Києві відбулися XIX збори Конференції Українських Пластових Організацій (КУПО). Місцем усіх чільних нарад стали дві зали готелю „Братислава“ на лівому березі Дніпра. До Києва прибули понад 100 делегатів та гостей з Австралії, Аргентини, Великобританії, США, Німеччини, Канади, Польщі та України. Найбільшою делегацією була українська – 18 представників.

Збори КУПО виробили напрямні праці Головної Пластової Булави (ГПБ) на наступні три роки. Поміж інших чільних питань цього річних зборів були: обрання нового головного пластового проводу, затвердження змін до статуту КУПО, подальша доля паперового видання „Пластового Шляху“, Ювілейна Міжкрайова Пластова Зустріч (ЮМПЗ) 2017 року в Німеччині.

22 серпня голова ГПБ Марта Кандюк-Кузьмович, член ГПБ Рома Зубенко, голова Крайової Пластової Старшини Німеччини Оксана Микитчак і голова Крайової Пластової Старшини України Станіслав Андрійчук дали брифінг в Українському кризовому медіа-центрі на Хрещатику. Вони розповіли про головні цілі світового Пласту на найближчі роки та відповіли на запитання щодо ролі КУПО у всесвітньому пластовому русі.

За словами М. Кандюк-Кузьмович, світ дуже швидко змінюється і Пласт теж має не відставати від цих змін, бути модерним, зберігши водночас свої засадничі цілі та виховні методики. „Головне – пам'ятати, що ціль наша – виховувати молодих українців свідомими громадянами України, а також виховувати в українському дусі й свідомими громадянами своїх країн молодь, що живе нині за межами України“, – розповіла вона під час брифінгу.

Як повідомив С. Андрійчук, попри вже понад 25-річний розвиток Пласту в Україні нині ми маємо тільки близько 7,000 пластунів. Тому крайова організація ухвалила стратегію, за якою до 2035 року Пласт мав би охопити до 10 відс. молоді України. Крім цього, він би хотів, щоб XIX збори КУПО розпочали дискусію на найближчі три роки про розвиток Пласту як в Україні, так і в цілому світі, щоб він розвивався в єдності та гармонії.

З привітаннями при відкритті зборів 23 серпня звернулися Посол Канади в Україні Роман Ващук з дружиною і голова Світового Конгресу Українців Євген Чолій. Були зачитані письмові вітання від

Голова Головної Пластової Булави Марта Кандюк-Кузьмович.

голови Головної Пластової Ради Володимира Базарка, колишнього Начального Пластуна Любомира Романківа, Міністра молоді та спорту України Ігоря Жданова і голови Світової Управи Співки Української Молоді Андрія Білика.

Вечором учасники мали нагоду подискутувати з експертом з стратегування, членом опікунської ради Пласту в Україні Євгеном Глибовицьким на тему розвитку українського суспільства. Гостем цього вечора був Блаженніший Любомир Гузар, який привітав пластунів з початком зборів КУПО та з прийдешнім Днем Незалежності України.

Після звітів голови ГПБ, булавних уладів і діловодів КУПО збори надали абсолюторій уступаючому проводу.

Найбільшу увагу під час зборів КУПО делегати звернули на статут. Серед нових і цікавих пунктів статуту КУПО є, наприклад, такий, що членом КУПО може стати кожна нова крайова пластова організація (край-кандидат), якщо вона нараховує не менше ніж 50 пластунів – дійсних членів організації. До нових зобов'язань ГПБ, що також було проголосоване як доповнення до статуту КУПО, належить і допомога в організації нових пластових груп серед української еміграції.

Ще однією новиною стало те, що відтепер ГПБ, скликаючи чергові збори КУПО, має повідомляти про це всі членські організації щонайменше за рік перед зборами. Також збори підтримали положення, щоб грамота Начального Пластуна була введена за рамки статуту КУПО. На думку делегатів, це дозволить Головній Пластовій Раді (ГПР) швидше підготувати зміни до процедури обрання наступного Начального Пластуна, і не чекати від трьох до шести років, доки грамота перестане бути

(Закінчення на стор. 13)

SCOPE TRAVEL 2017

DNIPRO RIVER CRUISES

from May to September 2017

BACK AGAIN!!

Option No 1 – Kyiv, Kaniv, Kremenchuk, Odesa, Kherson, Zaporizhzhya, Kyiv 12 days from \$990

Option No 2 – Kyiv, Zaporizhzhya, Kherson, Odesa, Vilково, Izmail, Fetesti 12 days from \$990

TREASURES OF UKRAINE

...most extensive tour – only departure !!!!

15 Day All Inclusive \$2290
KYIV, KAMIANETS PODILSKY, YAREMCHE, LVIV
 Plus: Baturyn, Chernihiv, Kaniv, Pereyaslav Khmelnytskyj, Zarvanytsia, Rohatyn, Yaremche, Kolomyja
 Date: June 16 – 30, 2017

BEST OF UKRAINE

11 Day All Inclusive Escorted Tour \$1990 tw pp
KYIV, KAMIANETS PODILSKYJ, YAREMCHE, LVIV
 Plus: Dnister Riverboat Ride, Bakota Monastery, Chernivtsi, Bukovel Ski Lift and Kolomyja.
 Dates: July 13 - 23, 2017, Aug 10 - 20, 2017, Sept 21 - Oct 1, 2017

KARPATY-PODILLIA

5 Day All Inclusive Escorted Tour \$690 tw
Lviv, Zarvanytsia, Kamianets Podilsky, Yaremche, Lviv
 Departure dates from Lviv: July 16, Aug 13 and Sept 24, 2017

BALTIC CAPITALS + optional LVIV

10 Day All Inclusive Escorted Tour \$1290 Tw
Tallinn (2), Riga (2), Palanga (2), Vilnius (2)
 Date: Sep 21 – 30 2017
 Optional: LVIV: Sep 29 – Oct 3, 2017 \$590 tw incl flight Vilnius/Lviv

BEST BUY!!

BONUS: 2 added days free in Lviv group hotel on select tours, if deposit reaches Scope Travel by Jan 30, 2017.

➔ www.scopetravel.com cell 201 463 4656 scope@scopetravel.com

МИСТЕЦТВО

Відкрито музей мистця Осипа Куриласа

Ірина Дробіт

ЩИРЕЦЬ, Львівська область. – 13 листопада у Щирці відкрили музей Осипа Куриласа, українського мистця, чия творча спадщина займає важливе місце в історії українського європейського мистецтва. Його портрети провідників січового стрілецтва і зображення батальних битв мають високу мистецьку і документальну історичну цінність, а ікони та ілюстрації дитячих книжок є яскравим прикладом просвітництва в дії.

Художник народився 7 серпня 1870 року в Щирці. Про себе він писав, що „як син вбогого дякоучителя в злиденних обставинах здобував науку і мистецьку освіту“. Не зважаючи на життєві труднощі, художник здобув освіту у Краків-

ській академії красних мистецтв, одній з найкращих мистецьких шкіл на той період. Під час навчання він був відзначений п'ятьма срібними медалями і 19 конкурсними нагородами.

У важливий для України час доля привела О. Куриласа до служби у Легіоні Українських Січових Стрільців (УСС) і роботи у його мистецькому підрозділі „Пресовій квартирі“. Він підіймав бойовий дух стрільців влучними карикатурами та шаржами, а також портретами провідників. Художник був автором понад 200 олійних портретів старшин та рядових стрільців УСС, брав участь у розробці одностроїв, головних уборів та відзнак українського війська.

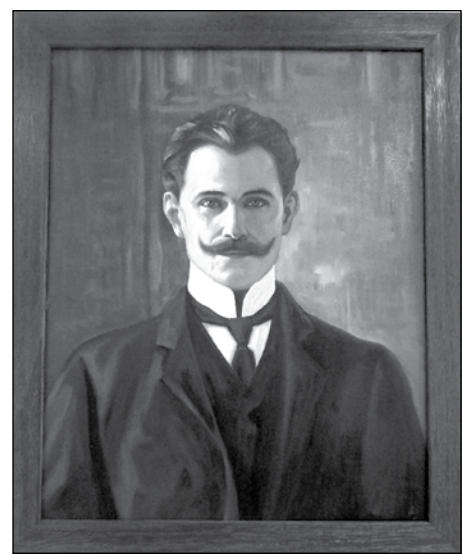
О. Курилас майстерно зобразив батальні картини „Семиковець-

ке побоїще“, „Протинаступ сотні Будзиновського“, „Бій на Маківці“, „Битва на Лисоні“, „Битва з поляками“, „Бій на Сінній площі у Києві“ і побут Січових Стрільців. Він був найдосвідченішим художником у „Пресовій квартирі“, тому його залучали до видань, які УСС друкувало для внутрішнього й широкого розповсюдження.

Художник оформляв дитячі журнали та підручники. „Буквар“, що вийшов друком у „Видавництві шкільних книжок“ у Львові, став першим українським підручником для дітей. До нього художник виконав 127 рисунків, включно з обкладинкою.

У 1910 році О. Курилас створив образи Ісуса Христа і Богородиці з елементами української вишивки на ризах. Ці ікони були виконані на замовлення американської громади українців за посередництвом Торговельного дому „Доставка“ у Львові. З благословення Митрополита Андрея Шептицького вони друкувалися у формі листівок, тираж яких склав 10,000 примірників.

Творчість О. Куриласа досліджена мало, за винятком коротких мистецтвознавчих розвідок. У незалежній Україні спадщину мистця збирав і досліджував Андрій Крижанівський, професійний енергетик, amator-мистецтвознавець, людина наполеглива у своїх пошуках. Він уклав і видав у 2008 році альбом-монографію „Осип Курилас“, до якого увійшли збережені у музеях різних країн і приватних колекціях твори мистця, його нотатки, листування тощо. Загалом видання міс-

Копія автопортрета Осипа Куриласа виконана Ігорем Однорогом.

Стефанія Деревачка, ідейний надхненник музею. (Фото: Роман Скочиляс)

Освячення приміщення музею. (Фото: Роман Скочиляс)

(Закінчення на стор. 13)

Солісти з України співатимуть в Нью-Йорку

Левко Хмельковський

У моєму нотатнику є запис: „7 січня – співає Людмила Монастирська в опері „Набуко“. Загалом вона співатиме арію Абігайл в цій виставі у Метрополітан-опері Нью-Йорку від 12 грудня, але я маю надію почути її саме 7 січня, коли цю оперу транслюватимуть до кількох вибраних кінотеатрів.“

Для мене стала відкриттям Л. Монастирська 15 грудня 2012 року, коли я побував на прем'єрі опери Джузеппе Верді „Аїда“, ролю якої співала молода українська артистка, солістка Національної опери України. Це був її перший виступ в Нью-Йорку.

В юні роки Людмила, тоді – Повстенко, вчилася в середній

школі Ірклієва на Черкащині. 10-річною дівчинкою у 1985 році співала на сільському святі.

Дідусь її Іван Хоменко мав чудовий тенор, дуже любив співати та довгі роки був учасником сільського хору. Коли закінчила вісім класів, батьки у супроводі вчителів – баяніста Сергія Фурси і його дружини хормайстра Галини привезли дівчинку до Києва, в музичну школу ім. Райнгольда Глієра. Хоча вона мала ледве 15 років, її прийняли на вокальне відділення, зваживши на виняткові вокальні дані.

Після цієї школи майбутня солістка вчилася в Національній музичній академії ім. Петра Чайковського. Уже в 1997 році студентка перемогла на міжнародному музичному конкурсі ім. П. Чайков-

ського саме з виконанням арії Аїди.

Сценічне життя після академії була непростим. Співала Л. Монастирська в оперній студії академії, в столичному Муніципальному оперному театрі для дітей та юнацтва, в Черкаському обласному академічному українському театрі – увесь 2006 рік були лише концерти і творчі вечори. Лише у 2009 році стала солісткою Національної опери України. За кілька років, після конкурсу в Лондоні, прийшло міжнародне визнання.

У нинішньому сезоні в цій же опері виступлять ще два солісти, які походять з України. 27 грудня Л. Монастирська не вийде на сцену, її в ролі Абігайл замінить Тетяна Мельниченко з Миколаєва. Це буде її дебют в Метрополітен-опері.

Солістка закінчила Одеську державну музичну академію і дебютувала в Одеському театрі опери і балету в опері П. Чайковського „Євгеній Онегін“. Її голос – ліричне сопрано з рідкісним тембром.

Батько солістки був військовим, жили на російській Камчатці, потім оселився в Миколаєві, де дочка закінчила музичне училище. Батьків же немає. В Миколаєві живе бабуся.

Т. Мельниченко перемагала на багатьох міжнародних вокальних конкурсах, зокрема у французькій Тулузі, еспанській Памплоні, в чеських Карлових Варах, в Мадриді. Вона має 15 лавреатських звань. В 2000 році великий еспанський тенор Альфредо Краус запросив Т. Мельниченко на стажування в Школі музики королеви Софії в Мадриді, після чого вона співала в Берліні, Мадриді, Барселоні, Брюсселі, театрах інших міст, де їй надали численні ролі у найпопулярніших операх.

Дмитро Білосельський співатиме ролю первосвященника Захарії. Соліст народився в Павлограді, Дніпропетровської області, а вчився в Москві, де став солістом Московського академічного камерного хору, з яким виступав з концертами в Німеччині, Франції, Японії, США і Аргентині. У 2005 році став солістом хору Московського Срептенського монастиря, виступав у багатьох країнах. Від 2010 року – соліст оперної трупи Великого театру у Москві.

Людмила Монастирська

Тетяна Мельниченко

Дмитро Білосельський

Відкрито музей...

(Закінчення зі стор. 12)

тять 520 ілюстрацій – репродукцій творів та архівних матеріалів. Після опрацювання, зібрані документи дослідник подарував Національному музеєві у Львові ім. А. Шептицького.

Ідея створення музею О. Куриласа в його рідному місті належить родині Деревацьких – мешканцям Щирця, активним громадянам, невтомним краєзнавцям і талановитим вчителям. Подружжя Ігор та Стефанія Деревацькі плекали думку про музей понад 10 років, збираючи матеріали про життя і творчість мистця, проводячи краєзнавчі екскурсії для школярів та гостей.

Вони зрозуміли, що найкращим місцем для вшанування його пам'яті буде школа. Кімнату для музею виділили у школі ще 10 років тому, однак збір фондів на ремонт і власне ремонтні роботи давалися нелегко. У квітні 2016 року Деревацькі провели благодійну виставку-продаж живопису. Вилучені фонди з продажу живописних робіт С. та І. Деревацьких та дочки Богдани пішли на оформлення музею.

Координувала проєкт створення музею їхня донька, молода художниця Б. Деревацька. Вона залучила до проєкту фахового мистецтвознавця, викладача Інституту архітектури Національного університету „Львівська політехніка“ Віолетту Радомську, яка активно упродовж кількох років пропагувала творчість О. Куриласа серед своїх вихованців.

Надхненні розповідями викладача, студенти долучилися до створення музею. Марта Ніконова створила оформлення майбутнього музею, копії робіт мистця виконали Христина Данилик, Святослав Волощук, Вікторія Косточ-

ка, Ірина Танавська. Група студентів виконала для музею стінопис, в якому використані елементи панорами Золотої гори у Щирці. Таку ж панораму колись змальовував й О. Курилас.

Фонди музею зібрані завдяки А. Крижанівському, В. Радомській та Степанові Костюкові. У музеї експонуються копії робіт О. Куриласа у виконанні художників Ігоря Однорога, Б. Деревацької та студентів університету. Інформаційні експонати розповідають про життя О. Куриласа, а також про його талановитого нащадка – архітектора Ларису Курилас, авторку Меморіалу жертвам українського Голодомору-геноциду у Вашингтоні. У музеї зберігаються репродукції ікон з іконостасу бойківського села Бориня, де святі зображені у вишиваних одягах. Почесне місце серед експонатів займає монографія А. Крижанівського про життя і творчість мистця.

Експонати потрапляли до музею в різний спосіб. Під час однієї з шкільних краєзнавчих екскурсій до села Пісочна С. Деревацькій порадили звернутися до Семена Раделицького, 100-річного мешканця села, який міг би розповісти дітям багато цікавого про історію свого краю. Виявилось, що його син, який мешкає в Аргентині, якось на виставці знайшов стару фотографію, на якій були зображені Січові Стрільці, а на його звороті були їхні імена, прізвища і військові чини. Окремі з них померли в О. Курилас. Зазначено час – 1917 рік, і місце – село Пісочна. Фотографія зберігається у музеї.

Серед меценатів музею – родина Деревацьких, народний депутат Богдан Дубневич, з районного відділу освіти Мирослава Лісна, А. Крижанівський, Орест Хомин, Олександр Кузич, Оксана Думанська, Тарас Паучок, Роман Голова, Анатолій Замесов, Ігор Боліновський, настоятелі щирецьких церков оо. Андрій Афтанас та Бог-

дан Когут, посадник Щирця Олег Васишин, мешканці містечка, вчителі та учні школи.

На відкритті музею В. Радомська у своїй доповіді наголосила на важливій ролі музеїв провінції й зауважила, що залучення до таких справ студентської молоді допомагає наводити мости між поколіннями, відновлювати призабуте і створювати нове. Заслужена артистка Української Галини Гавриш відвідала музей разом зі своєю ученицею Юлією Когут, студенткою Львівської

національної музичної академії ім. Миколи Лисенка, яка вшанувала пам'ять художника грою на бандурі та співом. Поетеса Ольга Вакуленко читала вірш, надхненний роботами мистця. Архітектор Л. Курилас привітала громаду з Вашингтону у відеозверненні, яке вона записала і передала до Щирця спеціально до відкриття музею.

Історія створення музею О. Куриласа – це історія пам'яті і повернення, щирої любові до свого краю і важкої праці.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США

запрошує громадянство

на презентацію першого тому

„СПОГАДІВ ПРО ЛЕСЮ УКРАЇНКУ“

Альберт КІПА: *Вступне слово*

Тамара СКРИПКА: *„І ти знову оживеш в вінку живому... (Лесь Українка у спогадах родини)“*

Презентація відбудеться

11 грудня 2016 р. о 3-ій год. пополудні

в приміщенні УВАН:

206 West 100th Street. New York, N.Y. 10025

Tel.: (212) 222-1866

XIX збори...

(Закінчення зі стор. 11)

частиною статуту КУПО. Загалом, потреба посту Начального Пластуна та його роля і обов'язки мають бути обговорені невдовзі Пластовим Конгресом.

В останній день зборів, 26 серпня, делегати обрали новий провід КУПО на наступних три роки. Головою ГПБ стала М. Кандюк-Кузьмович (США), її заступником Мирон Спольський (Україна). Генеральним секретарем стала Лесь Федоренко (Україна), діловодом господарки і майна – Богдан Савицький (США), діловодом видань і комунікації – Сергій Юзик (Україна), діловодом розвитку Пласту – Ростислав Добош (Україна), діловодом спеціальних доручень і проєктів – Андрій Генік-Березовський (Канада).

В. Базарко (США) очолив ГПР, головною булавною Уладу пластунів-новаків (УПН) стала Юля Жданович (Україна), головною булавною Уладу пластунів-юнаків (УПЮ) – Катруся Долішна (Канада), головною булавною Уладу старших пластунів (УСП) – Наталія Зелінка (Україна), головною булавною Уладу пластунів-сеньйорів (УПС) очолила Рома Зубенко (Німеччина).

Борис Франкевич з Німеччини ознайомив присутніх з умова-

ми участі в ЮМПЗ 2017 року. Ця зустріч є дійсно ювілейною, адже 70 років тому в Мітенвальді відбулася перша ЮМПЗ, яка тоді мала назву „Ювілейне Свято Весни“. З огляду на обмежену кількість місць організатори зустрічі звернулися до країв з проханням швидко визначитися з представниками своїх делегацій, вчасно зголоситися і заплатити вкладку.

Після офіційної частини зборів була святкова вечеря з участю поважних гостей: членів опікунської ради Пласту в Україні (Посол Р. Ващук, Олександра Бакланова, Є. Глібовицький) та музичних виконавців Тараса Компаніченка та Оксани Мухи, які виконали декілька пісень для пластунів. Також цього вечора було офіційно представлено капеляна Пласту на 2016-2019 роки. Ним став отець-пластун Олекса Медик.

Впродовж чотирьох днів делегати мали нагоду ближче познайомитися, у День Незалежності, 24 серпня, на Хрещатику подивитися на військову параду, пройтися парками і вулицями столиці. Для делегатів та гостей зборів того вечора на березі Дніпра була організована святкова вечеря біля Патріяршого Собору Української Греко-Католицької Церкви, яка закінчилася ватрою і веселим співом під супровід гурту української музики Валерія Гладунця та Олени Видрич.

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці

запрошує
на круглий стіл

Декомунізація в Україні: розмова про мистецтво і політику

Учасники:

мистці

Анна Єрмолаєва
(Відень, Австрія)

Вова Воротньов
(Київ, Україна)

Ведуча

Катерина Рубан
(Нью-Йоркський університет)

У суботу, 10 грудня 2016 року
о 5-ій годині по пол.

в будинку НТШ
63 Fourth Ave (між 9-ою і 10-ою вулицями)
New York, NY 10003

НОВІ ВИДАННЯ

Представили збірник „Соловецька печаль України“

Георгій Лук'ячук

КИЇВ. – Міжнародне об'єднання „Соловецьке братство“ спільно з Київським товариством політв'язнів і жертв репресій 28 вересня презентувало щойно виданий збірник статей учасників Соловецької прощі „Соловецька печаль України“. В книзі подано спогади, роздуми, інтерв'ю учасників Соловецької прощі, починаючи з 1997 року, коли було встановлено місце розстрілу Соловецького етапу в урочищі Сандармох (Карелія).

Напередодні роковин соловецьких розстрілів кінця жовтня-початку листопада 1937 року й наближення у наступному 2017 році 80-річчя Великого терору – масових політичних репресій в СРСР – творчий колектив Міжнародної інформаційної агенції „Vestor News“ у партнерстві зі Благодійним фондом „Журналістська ініціатива“ започаткував акцію „Рік жертв Великого терору“.

Презентація збірника статей „Соловецька печаль України“ стала першим публічним заходом на підтримку і популяризацію цієї патріотичної акції. Матеріали збірника показують близьку спорідненість тоталітарних режимів в СРСР та Німеччині, спільність методів масового знищення цивільного населення. Учасників зібрання на презентації представив віце-президент Товариства „Знання“ Василь Кушерець. Захід розпочав змістовною історичною розвідкою трагічних подій в період Великого терору в СРСР в цілому та в Україні зокрема. Надію на поновлення Соловецьких прощ після знищення новітнього тоталітарного режиму в Росії і історично необхідного розпаду останків Московської імперії висловив голо-

ва „Соловецького братства“ Георгій Лук'ячук. Перша Соловецька проща відбулася в 1997 році, коли стало відоме завдяки старанням невтомного дослідника місць злочинів НКВД Юрія Дмитрієва місце поховання Соловецького етапу в Сандармосі. Її учасниками були Євген Сверстюк, Іван Драч, Василь Овсієнко.

Історик-дослідник мартирологу жертв ленінсько-сталінської тоталітарної системи Сергій Шевченко, автор чотирьох ґрунтовних досліджень з катастрофічної для нації і народів СРСР практики сталінсько-більшовицького терору, розповів як відбувалась найперші з Соловецьких прощ, безпосереднім учасником яких він був. Як везли та встановлювали з ініціативи Є. Сверстюка перший, ще дерев'яний хрест над місцем поховань цвіту української інтелігенції тих часів, безжально знищеного комуністичним режимом.

Це вже згодом завдяки ініція-

тиві і сприянню українців усього світу і зусиллям української патріотки з Карелії Лариси Скрипникової – почесного голови Товариства української культури Карелії „Калина“, там зведено 2004 року величний пам'ятник – гранітний козацький хрест „Убієнним синам України“ (автори Микола Малишко та Назар Білик). І вже до нього щорічно почали їздити вже більш чисельні делегації з України, які з початку очолював В. Овсієнко, а згодом один з останніх радянських політв'язнів, голова Київського товариства політв'язнів і жертв репресій Григорій Куценко.

Цьому особливо сприяла державна підтримка, започаткована Президентом Віктором Ющенком, котрий і сам єдиний з усіх п'яти українських президентів відвідав Соловки, щоб віддати шану співвітчизникам.

Промовляли Г. Куценко, упорядник і автор збірника, оглядач „Голосу України“ Світлана Чор-

Збірник „Соловецька печаль України“.

на, член „Соловецького братства“ Наталя Осьмак (донька голови Української Головної Визвольної Ради часів УПА). Жахливі сталінські 1937-1938 роки охопили всі регіони й усі без винятку верстви суспільства. За 15 місяців кампанії за політичними звинуваченнями в СРСР було заарештовано понад 1.7 млн. осіб. Кількість жертв репресій, депортацій і голоду в Україні не піддається підрахунку. Це приблизно третина українського народу.

Народна артистка України Галина Яблонська звернула увагу присутніх на вічну ненависть московської, а пізніше російської та радянської імперій до вільнолюбного з європейськими культурними традиціями українського народу. Показати справжню історію генетично ординської Московщини та її злочинну роль в долі української нації і покликаний збірник „Соловецька печаль України“.

Члени „Соловецького братства“ на зустрічі з керівництвом Товариства „Знання“.

Останній отаман...

(Закінчення зі стор. 6)

Радченка:

„Мій батько в селі Устимівка мав 240 десятин землі, паровий млин, 20 коней, 10 волів, 10 корів, 20 штук дрібного скота, п'ять батраків поденних і сезонних. У 1902 році я відділився. На початку революції у нас забрали всю землю і майно. А в 1923 році позбавили виборчих прав. У 1929 році я був висланий за межі Зінов'євського округу, опинився у селі Благодатне і поселився у Василя Череп'яного. Районна міліція запропонувала мені виїхати за 50 верст від Долинської і я поїхав у Кривий Ріг, селище Нижня Антонівка, де жив у Маклака Андрія. Потім вирив собі землянку. Про контрреволюційну організацію дізнався у червні 1929 року. Ми втрьох – Федір Сивериненко, Григорій Кордим – йшли в Устимівку, щоб зняти посіяний нами хліб, зустріли Савелія Смоляра, який нам розповів про контрреволюційну організацію. На Покрову я поїхав у Гурівку, мій знайомий Лагно привів мене до Сергія Клепача, який сказав, що треба боротися з Радвладю. Мені доручено було вести відповідну роботу в Кривому Розі. Я завер-

бував кількох. Чув, що організація розростається. Один знайомий (Назаренко) повідомив, що подібні організації є в Новгородці, Інгуло-Кам'янці, Губівці, Казанці, Дмитрівці“.

Кирило Сугак був старостою спілки мисливців, вербував їх, бо питання стояло про самоозброєння. Він розповів: „Лука Буян одержав від мене повну підтримку, я, згодившись із його висновками, сказав, що треба шукати вихід із становища, а це можливо тільки у тому випадку, коли селянство організовано виступить проти Радвлади. Він повідомив про контрреволюційну організацію, яка виступає за самостійність України і осередки якої є в селах Лозуватка, Бокова, Гайківка, Варварівка, Гурівка. Клепача визнавали провідником, з ним радились“.

Отож, селяни не забули С. Клепача. Вони розповідали йому, як проводиться хлібозаготівля (а це вже був 1932 рік, коли вигрібали все до зернини), який не порядок твориться в колгоспах, про те, що на трудодні практично нічого не платять. Українські селяни були незадоволені колгоспами, де ніяк не могли навести лад. С. Клепач сказав (про це розповів слідчому Олександр Кабанець, один з 60 арештованих разом з С. Клепачем

наприкінці 1932 року): „Радянській владі скоро настане кінець, а їй на зміну має прийти українська влада“.

Непокірний бунтівник вірив у це і заряджав цією вірою селян. А. Череп'яний з села Благодатного на допиті розповів: „Клепач казав, що справа визволення України ще не загинула, що він боротьби з Радвладю не припиняв. Радвлада остаточно губить селянство – закабальє його, створює голод і злидні, а все тому, що на чолі уряду – більшовики“.

С. Клепач на нелегальному становищі переходив від села до села, зупинявся в різних людей. Степан Копайгора, коли влітку 1932 року С. Клепач з'явився в селі і закликав до організованої боротьби, повірив йому: „Я вважав, що Клепач справді був борцем за визволення українського селянства і що українському населенню було б набагато краще жити за умов самостійної України“, – сказав він слідчому.

Племінник С. Клепача Григорій Геращенко свідчив: „Дядько Сергій казав мені про те, що він встиг завербувати в організацію осіб, що брали активну участь в колгоспному будівництві і навіть деяких партійців. І що треба було йти організовано на боротьбу з

більшовиками у петлюрівську армію, тільки Петлюра ніс звільнення українському народу“.

С. Клепач й селяни розуміли, що їм потрібна зброя. С. Клепач вирушив у промислові райони України шукати підтримки та інформації. На той час він уже мав документи на інше ім'я. Одна дівчина з Гурівки узяла документи у чоловіка своєї сестри Івана Тикви (у минулому члена повстанського загону І. Клепача), які викупив А. Череп'яний для С. Клепача.

С. Клепач поїхав у Шахтинський район, потім у Слов'янськ, Краматорськ, що на Донбасі. Скрізь підшукував людей для своєї організації. Встановлено було осередки – в Краматорську, в Богураєвському рудоуправлінні та на станції Фінальна. Відразу ж найбільш активних людей заарештували. Одинадцятьох з них судова трійка засудила до розстрілу. Розстріляли, правда, лише чотирьох – С. Клепача, А. Череп'яного, Теодосія Череп'яного та Павла Великого 9 травня 1933 року. С. Клепач мав 33 роки. Інших відправили у Північний край.

Кропивницький,
Кіровоградська область

Черкаські аграрії були гостями Ізраїля

Світлана Глаз

ТЕЛЬ-АВІВ. – Асоціація сприяння розвитку і співпраці „Ізраїль-Україна і країни СНД“ Ізраїля приймала 6-13 листопада делегацію аграріїв з Черкаської області. 15 керівників та фахівців в області рослинництва, молочного тваринництва, садівництва та риборозведення ознайомилися з досягненнями і передовим досвідом Ізраїля. Відповідно до програми ділового туру, організованого Асоціацією, для учасників заходу було проведено науково-практичний семінар, в якому керівники і фахівці провідних ізраїльських компаній поділилися своїми знаннями і досвідом роботи з українськими колегами.

У семінарі також взяли участь представники Інституту експорту Ізраїля і керівники торгово-економічної місії Посольства України в Ізраїлі. Аграрії відвідали колективне господарство „Дан“, в якому ознайомилися з розведенням форелі і осетрів. 10 років тому тут почали вирощувати осетрів і добувати з них ікру. Запліднену ікру осетрів

Учасники семінару в колективному господарстві „Дан“. (Фото: Алекс Сильницький)

спочатку привозили з Каспійського моря, а тепер навчилися і самі запліднювати рибу. З них виростили великих осетрів і, використовуючи сучасні методи іхтіології та розведення риб, створили такий обсяг, що Ізраїль став експортером осетрової ікри, яку називають „Галілейська ікра“.

Черкаські аграрії відвідали кілька тваринницьких підприємств, де

вирощують корів і переробляють одержану продукцію. Про досягнення Ізраїля в галузі молочного тваринництва, рослинництва, крапельного зрошення, садівництва і інтенсивного риборозведення розповів президент Асоціації Леон Табаков.

Зокрема він зазначив: „Україні з кліматичними умовами для ведення сільського господарства пощас-

тило набагато більше, ніж Ізраїлю. Однак, слід визнати, що аграрна галузь в Україні все ще залишається низько рентабельною. Завдяки науці і передовим технологіям ізраїльські фермери зуміли не тільки забезпечити власну країну продукцією, а й налагодити великий експорт в Європу і США“.

За словами заступника голови Черкаської обласної адміністрації Ярослава Березаня, аграрні досягнення Черкащини – вагомі, але зараз є потреба в розвитку переробної галузі та підвищенні ефективності ведення сільського господарства за рахунок нових технологій в усіх галузях. І для українських аграріїв, які бажають співпрацювати і набувати передовий ізраїльський досвід, Асоціація проводить спеціальне анкетування з метою виявлення цікавих тем. В ході семінару відбулася робоча дискусія.

Начальник Черкаського управління агропромислового розвитку Ігор Колодка переконаний, що подібні зустрічі сприятимуть запровадженню досвіду ізраїльтян в господарствах Черкащини.

Свято зі сльозами...

(Закінчення зі стор. 1)

ції на граніті“ 1990 року. – Євромайдану не могло не бути, бо свобода і гідність для певної частини українців важать більше, ніж життя“.

Узагальнений позитив – очима громадського діяча і економічного експерта Валерія Пекара:

„Які досягнення в країні за три роки після Майдану?“

1. Найголовніше — в Україні з'явилося громадянське суспільство. Цього не було до Майдану, коли громадянська активність була прерогативою небагатьох. Сьогодні ситуація інша, це справа мільйонів, і це запорука незворотності змін.

2. У країні з'явилася армія. Не можна вважати незалежною країну без армії. Армія сильна, зла, здатна зупинити агресора. Армія, створена фактично з нічого силами добровольців, волонтерів, призовників та офіцерів.

3. Російсько-українська війна ознаменувала остаточний розрив з імперією. Нарешті ми маємо свій власний шлях, не прив'язаний до їхнього. А значить, ми розпрощалися зі статусом пост-колонії.

4. Україна з'явилася на мапі світу. Досі вона начебто була, а начебто ні. Якесь дивне створіння, незрозуміле світові, відпала частина Росії, „неочікувана нація“, за висловом Ендрю Вілсона. Тепер зрозуміло, що це окрема велика країна з власним баченням світу.

5. Угода про асоціацію з ЕС. Не думайте, що це так просто. Це контракт, який ми підписали і тепер мусимо виконувати, хочеться чи ні. А наші зобов'язання за цим контрактом — це реформи. Ми зриваємо терміни, але вони з нас те все витиснуть, бо ретельно ставляться до контрактів“.

Разом з тим є очевидним, що трьох років виявилось замало для докорінного переродження державної системи і підставових суспільних інституцій. Економічна ситуація залишається тяжкою, олігархія не поступилася перед середнім і малим підприємництвом, судова система дотепер не реформована, правда і справедливості не захищені

в такій мірі, як цього вимагав Євромайдан.

Тому загальна картина – біло-чорна, оцінки пореволюційних успіхів і недоліків дуже різні – від схвальних аж до вкрай критичних. Найгостріший осуд спрямований проти бажання влади перебільшувати свої досягнення, створювати привабливі „фасадні“ картинки, за якими нерідко ховається протилежний зміст.

Публіцист Валентин Торба, колишній луганчанин, пише про це так: „Фасадність, яка стала символом нової влади, драгує суспільство. Можливо, тому, що ніяка ця влада не нова, бо ті, хті начебто прийшов з Майдану чи з АТО до парламенту, швидко виявилися інфікованими вірусами давно визначених правил поведінки. Слідувати цим правилами означає поступове, але впевнене збагачення. Фрази про „боротьбу з корупцією“ та „необхідність реформ“ перетворилися в елементи антуражу, за яким – суцільна темрява невизначеності...“.

Ще категоричніше висловлюється авторитетний політичний експерт Костянтин Матвієнко: „...Ця влада – ракова пухлина. Вона максимально неефективна, неспроможна, некомпетентна, некваліфікована. Тому не може бути ніякого переважанення. Вона підлягає цілковитій заміні. Має бути позбавлена владних функцій з усіма її репресивними засобами. Насамперед – принципова люстрація. Можливо – конфіскація. Нова влада має бути принципово інша: електронне урядування, електронні референдуми, цифрові територіальні громади...“.

Узагальнений негатив, і теж п'ятичастинний, подає у своїй статті „Нинішня влада приречена“ відомий фахівець з політичної філософії Сергій Дацюк:

„...З чим ми зустрічаємо третій рік від початку Революції Гідності?“

1. Реформи зупинено, реформістські спроби на місцях блокуються в центрі, реформістські ініціативи від громади саботуються владою.

2. Люстрація загальмована і її перспективи неясні.

3. Боротьба з корупцією неефективна, почасти фейкова.

4. Війна продовжується, „Мінські домовленості“ не працюють.

5. Олігархічний консенсус є основою нинішньої політики центральної влади, плата за кризу перекладається на простих громадян. Не маючи змоги засвідчити успіхи після революційних змін, влада вдається до широкомасштабної інформаційної війни проти громади та найбільших антивладних активістів в політиці. Головна увага засобів масової інформації в останні місяці перенесена з зупинки реформ, гальмування люстрації, саботажу боротьби з корупцією та провалу мирного процесу на Донбасі на процес народного незадоволення, яке влада заходила каналізувати негідними засобами. В публічний простір потрапив плян „Шатун“, нібито розроблений в Росії для дестабілізації ситуації в Україні.

Фактично п'ять тез, що наведені вище, це і є дія української влади в інтересах Росії, де українська влада виступає провідником її імперських інтересів. Тобто саме ці п'ять тез є реалізований плян Путіна, а не сумнівний в своєму походженні плян „Шатун“. Можливо, плян „Шатун“ і був розроблений в Росії, але дуже ймовірно, що редагувався він до потрібного українській владі вигляду вже в Україні. Цей плян дозволяє перекласти провину за провали влади на всіх, хто буде критикувати чи протестувати проти владного провалу перетворень в країні...“.

Крім цих негативних оцінок і відгуків, не можна не помітити дедалі глибшої радикалізації багатьох суспільних прошарків, рухів і груп. Наприклад, того святково-сумного дня, 21 листопада, у Києві на „Марш гідності“ зібралися активісти так званого „Комітету революційних громадських організацій і партій“ – Добровольчого руху ОУН, „Чорного комітету“, Комітету визволення політ'язнів, „Правого сектора“, „Нового вогню“, „Київського віча“, „Громадського об'єднання „Луганці“, „Білого молота“, „Національного альянсу“, молодіжного крила Української Республіканської партії та УНСО.

Напередодні один з організаторів цього „маршу“, провідник Добровольчого руху ОУН Микола Коханівський написав у свій сторінок на „Facebook“: „Якщо 21 листопада

да вийде нас 100 тисяч, режим впаде, і ми готові брати на себе відповідальність“.

Насправді реальність покищо інша: вийшло не 100 тис., а тисяча. Для банальної сутички з правоохоронцями, для підпалювання шин цієї кількості вистачило, але не для третього Майдану.

Не допомогла радикалам навіть участь у цій протестній акції провідниці „Батьківщини“ Юлії Тимошенко. Певна річ, вона, як один з найдосвідченіших українських політиків, добре розуміє, що нинішню ситуацію вже можна напружувати до тієї межі, коли позачергові вибори до Верховної Ради стануть неминучими. І „Батьківщина“ має шанси на створення чи не найбільшої депутатської фракції.

Але ж хіба всенародні революції стаються на чисте бажання чи замовлення? Єдиним „організатором“ нового Майдану може стати лише українська влада – у тому випадку, якщо зовсім втратить довіру до себе з боку суспільства. Не дай тільки, Боже, аби вона у тому випадку дурила себе ілюзією: мовляв, „регіоналам“ не вдалося втримати кермо, а ми хитріші, нам вдасться.

Послухаймо міркування одного з активних майданівців, керівника громадської організації „Майдан Старосамбірщини“ Василя Курія:

„...21 листопада на Банкову і Грушевського вийшов не народ, вийшли ґастролери. Так, ми не мали досвіду довести Революцію до кінця. Нашою перемогою скористалися не ті. Але це не трагічно, бо ми вже знаємо, як діяти. Сотні тисяч людей дістали революційний досвід. Самоорганізація, самозабезпечення, коктейлі – все налагоджено. У будь-який момент, коли українці побачать, що влада переступає межу і посягає на честь і гідність нашого народу – буде клич і буде дія. Ми вміємо це робити“.

Але, люди добрі, – чи не мудріше буде для обидвох сторін, влади і суспільства, порозумітися? Дві революції за плечима! Скільки прекрасних людей загинуло на Майдані, на Донбасі! Порозумійтеся нарешті! В ім'я тієї України, якої ще не було, але про яку ми ніколи не перестанемо мріяти.

Головний ворог...

(Закінчення зі стор. 5)

мовою, або як МВФ це називає в програмі „структурним маяком” є пенсійна реформа. Населення України швидко старіє і на 10.5 млн. офіційно зареєстрованих працівників, які платять податки у пенсійний фонд, припадає 14.5 млн. пенсіонерів, а дефіцит пенсійного фонду вже переїшов за 150 млрд. грн. або більше, ніж 7 відс. ВВП, що є невід'ємним тягарем для бюджету і відволікає гроші, які могли б вкладатися в освіту, охорону здоров'я та інфраструктуру, що теж знаходяться у скрутному становищі.

Основним напрямком здійснення пенсійної реформи в МВФ вважають відміну раннього виходу на пенсію окремих груп працівників (зокрема вчителів та медичних робітників), поступового підвищення пенсійного віку для чоловіків і жінок та відміну привілейованих пенсій. Але покищо проект пенсійної реформи навіть не поданий до Верховної Ради на розгляд.

Іншими важливими напрямами реформ, що їх має здійснювати уряд, є реформа в енергетичному секторі, податкова реформа, включаючи реформу фіскальної

служби та митниці, приватизація неефективних державних підприємств, запуск продажу сільськогосподарських земель, реформи в сфері освіти та медицини та боротьба з корупцією.

Не можна забувати про проголошене урядом підвищення мінімальної платні у два рази до 3,200 грн., що було несподіванкою для емісарів Фонду. Місія висловила стурбованість щодо економічних наслідків такого радикального кроку уряду, наголошуючи на ризиках зниження конкурентоспроможності економіки, додатковому навантаженні на мале підприємництво та потенційний тиск на дефіцит пенсійного фонду. Уряд навів власні аргументи щодо такого кроку, що, на його думку, підтримує найбільш вразливі верстви населення, особливо при нових високих тарифах на газ та опалення, сприятиме виходу з тіні великої кількості підприємців, що платять частину платень у „конвертах” та відповідно зменшить дефіцит пенсійного фонду.

Особливим пріоритетом для України є боротьба з корупцією. Практично в кожній галузі економіки або в державних інститутах реформи гальмуються саме через корупцію, що пронизала всю економіку та політичну сис-

тему України. МВФ (та решта західних партнерів та донорів) розглядають боротьбу з корупцією як ключову ланку в реалізації структурних реформ. І тут Фонд найбільш жорстко наполягає на виконанні взятих урядом та Національним банком обов'язків, особливо у світлі оприлюднених нещодавно електронних декларацій політиків та високопосадовців.

Фахівці фонду в своїй заключній презентації підсумували дуже незадовільний стан щодо прогресу у зниженні корупції. Згідно з оцінками Світового банку та МВФ Україна є найкорумпованішою країною у Європі та „пасе задніх” у світовій класифікації корумпованих країн. Незважаючи на те, що з початку програми з Фондом в Україні зроблені певні кроки у цьому напрямі, такі як створення Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань запобігання корупції, відсутність реформи судової системи та прокуратури гальмує покарання корупціонерів та утруднює проведення структурних реформ в цілому.

До кінця року Верховна Рада повинна проголосувати пакет законопроектів, які посилять функціональну спроможність

антикорупційного бюро. Це є ще одним структурним маяком програми. Особливо важливо, щоб оцінка електронних декларацій проводилася на рівних умовах без винятків, а не за принципом: „Друзям – все, а решті – закон”.

МВФ зараз для України чи не єдиний якір, який надає дешеві фінансові ресурси для забезпечення макроекономічної стабілізації та проведення вже давно „перезрілих” структурних реформ. Україна вже отримала від МВФ 7.6 млрд. дол. (або близько 9 відс. від ВВП 2016 року за поточним курсом) із загальної кількості 17.5 млрд., які передбачені програмою розширеного кредитування. Для порівняння – доходи в проекті бюджету на 2017 рік заплановані на рівні 706 млрд. грн., або близько 27 відс. ВВП).

При цьому умови МВФ дуже слушні: треба жити „по кишені”. Якщо зростає борг, треба зменшувати витрати, а ще краще одночасно почати більше заробляти. Для цього треба провести реформи та перезапустити економіку на довгострокове зростання.

Олександр Петрик – заступник директора правління МВФ з України.

Страхування
ЖИТТЯ —
подарунок,
найбільш
потрібний
вашій
СІМ'І

Миттєвий
обрахунок
щомісячних
вкладок:
888-538-2833

Укрїнський Народний Союз, Інк.

2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054 • Загальні інформації – 800-253-9862 • www.UkrainianNationalAssociation.org • facebook.com/UkrainianNationalAssociation

* Доступне не в усіх штатах.

Передплачуйте і читайте „Свободу”

- 120 років на службі діаспорі
- найповніша інформація з життя українських громад в Америці
- електронний архів – www.svoboda-news.com

Відділ передплати: **973-292-9800 дод. 3042**

Річна передплата – \$90. Додайте лише \$5 і матимете обидві версії – паперову і електронну

First time home buyer?

Qualify for a mortgage with

10% down

NO PMI

3.60%* APR

25 year fixed

SELF RELIANCE NEW YORK Federal Credit Union

A full service financial institution serving the Ukrainian American community since 1951.

MAIN OFFICE: 108 SECOND AVENUE NEW YORK, NY 10003 Tel: 212 473-7310 Fax: 212 473-3251

E-mail: Info@selfreliancenyc.org; Website: www.selfreliancenyc.org

Outside NYC call toll free: 1-888- SELFREL

Conveniently located branches:

KERHONKSON: 6329 Route 209 Kerhonkson, NY 12446 Tel: 845 626-2938; Fax: 845 626-8636

UNIONDALE: 226 Uniondale Avenue Uniondale, NY 11553 Tel: 516 565-2393; Fax: 516 565-2097

ASTORIA: 32-01 31ST Avenue Astoria, NY 11106 Tel: 718 626-0506; Fax: 718 626-0458

LINDENHURST: 225 N 4th Street Lindenhurst, NY 11757 Tel: 631 867-5990; Fax: 631 867-5989

SRNYFCU NMLS# 699320

*10% down-payment required; 1-4 family owner occupied first home; no points; no Private Mortgage Insurance required; no prepayment penalties; 300 payments; \$5.06 cost per \$1,000.00 borrowed for 25 year term period. Interest rate may change at any time without prior notice. APR – Annual Percentage Yield.

У Чорнобилі...

(Закінчення зі стор. 1)

найближчі 100 років убезпечити аварійний четвертий реактор атомної електростанції, радіоактивне обладнання, залишки ядерних відходів і пилу.

Цей сталевий гігант є унікальним не лише через свої розміри, але й тому, що створений за найновішими технологіями, а його вартість цілком порівняна із кошторисом сучасних міжпланетних проєктів.

Пожежа на Чорнобильській атомній станції сталася 26 квіт-

ня 1986 року. Пізніше над четвертим реактором станції збудували об'єкт „Укриття“, який з часом почали називати „Саркофаг“. Плянувалося, що він слугуватиме 30 років, але досить швидко виявилось, що він не витримує пекельного подиху зруйнованого реактора і вкривається щілинами.

2007 року після тривалих переговорів з європейськими партнерами уряд України, Європейський банк реконструкції та розвитку, а також консорціум французьких компаній „Новарка“ підписали угоду про будівництво нового укриття, яке має 165 метрів завдовжки, 260 метрів

завширшки і 110 метрів заввишки.

Загальна вага усього об'єкту з обладнанням – близько 31 тис. тонн.

Площа загального покриття – 86 тис. квадратних метрів, що дорівнює 12-ти футбольним полям.

Будувати нове укриття почали 2012 року на безпечній відстані від старого „Саркофагу“ з огляду на високий радіаційний фон навколо нього. На спеціальних рейках споруду просують у напрямку старого укриття зі швидкістю шість метрів на день. Спеціально створені надпотужні крани закріпили її над четвертим реактором. Загальна вартість проєкту – 2.15 млрд. дол.

Герметизацію нового конфайнменту планується закінчити восени 2017 року. Відтоді четвертий реактор, а разом із ним 200 тонн залишків ядерного палива, 43 тис. кубометрів високорадіоактивних відходів, чотири тонни радіоактивного пилу буду поховані щонайменше на 100 років.

Президент Петро Порошенко взяв участь у церемонії завершення процесу насування арки на об'єкт „Укриття“. Він привітав присутніх з цією, справді історичною подією, адже новий безпечний конфайнмент дозволить й надалі захищати Україну і світ від ядерної небезпеки.

Корифей української...

(Закінчення зі стор. 10)

У 1935 році Й. Стадник очолив одну з мандрівних труп „Мистецьке турне“, яка ставила собі за мету показувати не тільки розважальні вистави, але й гостро соціальні. Я. Геляс працював у „Мистецькому турне“ п'ять років. Пізніше в автобіографії він писав: „Йосип Стадник був моїм першим учителем, під його орудою я пройшов велику школу акторської майстерності“. Режисер закликав акторів до наполегливої праці. Любив примовляти: „Ніхто тобі так не послужить, як ти сам собі“. Серед найпомітніших роль цього періоду – Іван Карась у „Запорожці за Дунаєм“, де Я. Геляс вповні зміг показати своє співацьке обдарування.

7 жовтня 1939 року газета „Вільна Україна“ повідомила про утворення у Львові першого стаціонарного українського театру ім. Тараса Шевченка, який згодом було реорганізовано у Львівський державний український драматичний театр ім. Лесі Українки. Про його масштаб говорить той факт, що на 1940 рік театрові виділили мільйон карбованців. У складі трупи працювало 105 осіб. Головним режисером було призначено Йосипа Стадника, який згодом став художнім керівником театру. Тут

згуртувалися найкращі актори західної України, серед них був і Я. Геляс. Найзначніша його робота цього періоду – образ Михайла Гурана у виставі „Украдене щастя“.

У перші повоєнні роки Я. Геляс працював у Львівському театрі юного глядача, який переїхав з Харкова до Львова у 1945 році і став одним з провідних театрів України.

Великий успіх здобув Я. Геляс за ролю Артура у виставі „Овід“. У цьому ж театрі Я. Гелясові довелося стати і першим Чацьким на українській сцені – у виставі „Лихо з розуму“ за п'єсою Олександра Грибоедова, що мала великий успіх.

Під час гастролей львівських „тютівців“ у Харкові виставу подивився Мар'ян Крушельницький. По закінченні він запросив актора до себе і після довгої розмови іспиту запропонував творчу працю у Харківському театрі ім. Тараса Шевченка. Учень Леся Курбаса став для Я. Геляса вчителем, вихователем, однодумцем у творенні інтелектуального, масштабного театру, театру високих пристрастей, художніх узагальнень. Одна з творчих заповідей М. Крушельницького – „повсякчасно оновлюватись, боятись повторювати будь-кого, а зокрема себе“.

У 1956 році Я. Геляс грав переломну ролю у своєму житті – Гамлета. Ось як він про це згадував: „Роль

Гамлета врізалась в мою творчість, перевернула в ній усе... Я багато працював, перечитав безліч літератури, досліджень, заглиблювався в кожне слово тексту, намагався збагнути підтекст кожної фрази. Розумів: шекспірівський образ безконечний, і його треба освоїти, осмислити“.

Над виставою „Гамлет“ режисер Борис Норд працював понад рік. Уявити першого Гамлета на українській сцені допомагає картина художника Василя Сахненка „Ярослав Геляс у ролі Гамлета“. Робота актора над образом Гамлета була високо оцінена у пресі. Було визнано одноставно, що на сцені українського театру з'явився актор, якому під силу виконання найскладніших роль світової драматургії.

Період творчості Я. Геляса на сцені Харківського театру ім. Тараса Шевченка – це період розквіту його акторської індивідуальності. Підсумком роботи у Харкові стало нагородження званням Заслуженого артиста УРСР (1953). До речі, у спілкуванні з М. Крушельницьким народжувався і Геляс-режисер, хоча наразі він ще себе не проявляв у постановках.

Далі в творчій кар'єрі актора був Київський драматичний театр ім. Івана Франка (1957-1958), Львівський драматичний театр ім. Марії Заньковецької (1958-1961), Одеський театр драми (1961-1963).

Зростала його впевненість у власних силах, мистецький хист, склалася світоглядна зрілість. І тому закономірним виявилось призначення головним режисером Тернопільського театру ім. Шевченка у 1963 році. Дебютував як режисер Я. Геляс

виставою „Ой піду я в Бориславку“ за І. Франком, хоча й сам далі грав на сцені. Головному театру Тернопільщини Я. Геляс віддав 11 років.

А з 1974 року очолив Закарпатський український музично-драматичний театр. Якщо в Тернополі Я. Геляс виступав здебільшого як актор, то в Ужгороді він переважно режисер, хоча й не полишав сцени. Тут він поставив низку знакових вистав: „97“ Миколи Куліша, „Жменяки“ Михайла Томчанина й Олеся Гриба, „Дай серцю волю, заведе в неволю“ Марка Кропивницького і насамперед – „Украдене щастя“ І. Франка. У парі з молодими акторами – Маєю Мерновою (Анна), Я. Мелецем (Михайло Гурман) – Ярослав Геляс зіграв Миколу Задорожного, створивши масштабний, монументальний образ, образ-відкриття.

До речі, Я. Геляс весь час активно знімався в кіно. У кінострічках він зіграв Івана Франка, Олександра Керенського, Михайла Павлика.

„Терпіти не можу невігластва, верхоглядства, визнаю лише правду. Життя і сцена завжди вимагають ширих і правдивих почуттів“, – казав Народний артист України, удостоєний високих державних нагород.

Помер Я. Геляс у 1992 році. Похований на Личаківському цвинтарі у Львові, де колись мав перше побачення зі своєю дружиною-акторкою М. Мерновою-Геляс.

У 1986 році у київському видавництві „Мистецтво“, у серії „Майстри сцени та екрана“, вийшла книжка Ірини Давидової „Ярослав Геляс“, де підсумовано його життєвий і творчий шлях.

Ужгород

DNIPRO LLC.

- Туристичні послуги: авіаквитки і візи в Україну та інші країни
- Грошові перекази у всі країни світу • Українські та європейські компакт-диски • Українські сувеніри та хустки
- Телефонні картки: 80 хвилин розмови за 5 дол.

ROSELLE, NJ
645 W. 1st Ave.
Tel.: (908) 241-2190
(888) 336-4776

CLIFTON, NJ
565 Clifton Ave
Tel.: (973) 916-1543

PHILADELPHIA, PA
1916 Welsh Rd., Unit 3
Tel.: (215) 969-4986
(215) 728-6040

**ПАЧКИ, АВТОМОБІЛІ
ТА КОНТЕЙНЕРИ
В УКРАЇНУ**

Інтенсивні Курси Англійської Мови

Всі рівні володіння мовою • Англійська мова для підприємництва
Вдосконалення вміння писати і читати • Підготування до іспиту TOEFL
Повний вибір курсів Apple iMac Photoshop та Office for Mac
"English through the Arts" - Центр Діяльності

Spanish-American Institute

служить міжнародним студентам на Times Square від 1955 р.

240 West 35th Street, 2nd Floor, Manhattan, NY 10001
Tel.: 212-840-7111 • Факс: 646-766-0302

Info@sai.nyc • www.sai.nyc

SKYPE: StudentClub • www.FaceBook.com/StudentClub

This school is authorized under Federal Law to enroll non-immigrant alien students.
Registered by the Department of Education of the State of New York.

2200 Route 10 West, Suite 109
Parsippany, NJ 07054
(973) 538-3888 • Fax: (973) 538-3899

ROXOLANA

INTERNATIONAL TRADE, LTD
e-mail: roxolanald@roxolana.com
web: www.roxolana.com

ПАКУНКИ В УКРАЇНУ

МОРЕМ - АВІА

Вага від 10 до 150 фунтів *

- Пересилайте пакунки до нас через UPS.
- Додаткова знижка для організацій.
- Користуйтеся нашими ARS наліпками.
- Для замовлення наліпок, для підбору пакунків телефонуйте: (973) 538-3888.
- Пакунки до Росії, Латвії, Литви, Естонії, Білорусі, Молдови, Казахстану, Грузії, Вірменії, Польщі, Чехії і Словаччини.
- Готові продуктивні пакунки з каталога.
- Медикаменти на замовлення до України.

ROXOLANA Travel

- У нас можна замовити авіаквитки на будь-які авіакомпанії до більшості європейських країн.
- Візові послуги до України (без запрошення).
- Зустрічаємо і відвозимо на летовище.
- Пашпортні послуги. Обмінюємо старі пашпорти на нові українські.

ROXOLANA Money Service

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ В УКРАЇНУ:

\$100 - \$7	\$500 - \$12	\$900 - \$20
\$200 - \$10	\$600 - \$15	\$1000 - \$20
\$300 - \$12	\$700 - \$17	\$1500 - \$37.50
\$400 - \$12	\$800 - \$17	\$2000 - \$50

Маємо ліцензію на пересилку доларів. Також пересилаємо в інші країни.

* Додаткова оплата за доставку.
Існують певні обмеження.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

Харчовий пакунок „Родинний“ з каталога
вміст пакунка:
борошно - 20 ф., гречка - 10 ф.,
олія - 1 гальон, тушонка - 3 ф., саямі - 3 ф.,
родзинки - 3 ф., дріжджі - 1 ф.,
кава мелена - 2 ф., шоколад - 2 плитки.
Ціна \$99 за 51 ф.

1-888-ПАКУНОК (725-8665)

В пам'ять Анни Валентинович

Ярослав Стех

Серед загиблих в польському президентському літаку в Смоленську 10 квітня 2010 року була українка Анна Валентинович, провідна діячка польської „Солідарності“.

А. Валентович народилася 15 серпня 1929 року в селі Сінне (нині Садове, Рівненської області) в селянській родині Любчиків. Їй вдалося закінчити чотири класи сільської школи, коли в 1937 році померла мама і їй довелося тяжко заробляти, щоб вижити.

Під час Другої світової війни спочатку разом з польською родиною, для якої працювала, жила в околиці Варшави, вступила в члени Спілки польської молоді, почала активно боротися за права робітників, але за цю діяльність попала під нагляд спецслужб комуністичної Польщі. Їй загрожувало ув'язнення, але в 1952 році народила сина і це, до певної міри, її зберегло від в'язниці.

У 1996 році в результаті розшуків дізналася, що живе в Україні її найближча рідня і з того часу щороку відвідувала родину в Україні. В 1971 році А. Валенти-

нович стала співорганізатором у створенні в Польщі вільних профспілок, за що її звільнили з роботи в корабельні. Це стало приводом до початку страйку, в процесі якого виникла незалежна профспілка „Солідарність“. Першим пунктом вимог страйкарів було поновлення А. Валентинович на роботі. Невдовзі після неї з роботи звільнили й Леха Валенсу. Після переговорів з комуністичним режимом вимоги робітників було почасти задоволено, А. Валентинович і Л. Валенсу поновили на роботі.

Діяльність А. Валентинович для польського антикомуністичного руху була настільки важливою, що, як з'ясували вже останніми роками, за нею шпигували близько 100 співробітників органів безпеки, а у 1981 році плянувався замах на її життя. Була це енергійна, відважна і талановита жінка. Вона зіграла саму себе у фільмі Анджея Вайди „Людина з заліза“. Так складалося, що у Польщі вважали саме її засновницею „Солідарності“. Після введення в Польщі воєнного стану 13 грудня 1981 року її засудили до позбавлення волі.

Вже після повалення комуніс-

Анна Валентинович і Лех Валенса на переговорах з урядом Польщі.

тичного режиму вона все частіше виступала з гострою критикою політики правлячих партій, що походили із руху „Солідарність“, відмовилася від звання почесної громадянки Гданська, від почес-

ної пенсії, але прийняла з рук Президента США Джорджа Буша „Медалью Свободи“, а з рук Президента Леха Качинського – Орден Білого Орла.

Вічна їй пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 15 листопада 2016 року в Амстердамі, Нью-Йорк, упокоїлася в Бозі на 91-му році життя наша найдорожча Дружина, Мама, Бабуня, Сестра і Тета

св. п.

Домна Свідерська

Народилася в 1925 році в Білому Камені на Золочівщині, де вона виростала, знаючи свого мужа, Мирона, з дитинства. З молодого віку була активною членкою своєї сільської громади. Домна була знана за її прекрасний співучий голос і брала участь в театральних виступах в школі і місцевому театрі. Вихована мамою, вона стала доброю господинею і кравчинею, і вміла вишивати різними стилями української вишивки. Її батько, який був швець, навчив її писати писанки.

У наступних роках Домна уживала свої природні таланти і знання у виховані не тільки своїх двох дочок і внучки, але і других дітей в українських традиціях. По середині 1940-их років Домна і Мирон уникли російських і німецьких фронтів, які сходилися біля їх рідного села. Після війни вони жили в таборі для переміщених осіб у Німеччині, де вона працювала вихователькою в дитячому садку.

Після прибуття до Сполучених Штатів Америки в 1951 році вони оселилися в окрузі Олбані, Нью-Йорк і швидко стали брати участь в місцевих українсько-американських громадах. Центр роботи Домни був в Амстердамі, Нью-Йорк, при Українській католицькій церкві Святого Миколая і при українському клубі. Протягом багатьох десятиліть української суботньої школи вона вчила дітей українську мову, літературу, історію, народне мистецтво та традиції. Як голова Амстердамського Відділу Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України (ОЖОЧСУ), вона спільно організувала щорічні українські Великодні базари понад 30 років. Протягом цих літ вона спекла десятки горіхово-кавових тортів і написала тисячі писанок. Власники її писанок визнають і цінують її художній талант, який вона скромно відмовилася визнати. Написала струсячу писанку з нагоди 200-річчя Амстердаму, Н.Й., де вона є на виставці в мерії. Також музей писанок в Коломиї включає її писанки в їхній постійній колекції.

Залишила в смутку мужа Мирона; дві доньки – Марту і Ірину Когут з мужем Володимиром; внучку Адріану Когут Галвейо з мужем Гаврилом; дві сестри – старшу Ольгу Пилип'як і молодшу Наталку Винницьку, обидві з Торонта, Канади; і багато племінниць і племінників та їхніх дітей. Раніше помер її брат Мирон Лех в Україні.

Похована на цвинтарі Святого Миколая в Амстердамі, Н.Й.

Пожертви в пам'ять Покійної можна складати на:

St. Nicholas Ukrainian Catholic Church
24 Pulaski Street, Amsterdam, NY 12010

або на:

Women's Association for the Defense of Four Freedoms for Ukraine (WADFFU)
U.S. Headquarters
2457 W. Chicago Ave., Chicago, IL 60622

Будь ласка, висилайте свої співчуття на електронну адресу погребника:

www.jendrzejczakfuneral.com.

або на адресу родини:

Swidersky Family
P.O. Box 84, Delanson, NY 12053

У глибокому смутку повідомляємо родину та друзів, що 18 жовтня 2016 року відійшла у вічність наша найдорожча Мама, Бабуця та Прабабуця

св. п.

Михайлина Марусин Баран

нар. 1 квітня 1924 року
в с. Мартинів Новий, Івано-Франківська обл., Україна.

Парастас відбувся 20 жовтня 2016 року в Bradley-Braviak Funeral Home у Випани, Н. Дж.

Похоронні відправи відбулися 21 жовтня 2016 року в Українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя у Випани, Н. Дж., а відтак на Українському цвинтарі св. Духа в Гемптонбургу, Н. Й.

У смутку залишилися:

- доньки - Дарія Ушак з чоловіком Зеноном
- Оксана Стахів з чоловіком Борисом
- внуки - Тимотей Стахів з дружиною Сузаною та дітьми Миколою і Олівером
- Меланія Ушак з чоловіком Джеффри Патер та дітьми Генею, Олівією і Софією
- Татяна Стахів з чоловіком Андрієм Ердманом та дітьми Андрієм і Зові.
- Натанія Ушак з чоловіком Томасом Калноки
- Михайло Ушак
- Александер Ушак

дальша родина в США та Україні.

Бажаючих вшанувати в пам'ять Покійної просимо складати пожертви на:

Holy Trinity Ukrainian Catholic Church
211 Foordmore Rd.
Kerhonkson, NY 12446-2914

Oblast Memorials

PO Box 746, Chester, NY 10918
845-469-4247 E-mail: oblast@optonline.net

ОБСЛУГОВУЄ УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ В НУ/НІ/СТ/РА
З ВИРОБОМ ЗНАМЕНИТИХ
~ ПАМ'ЯТНИКІВ ~ МАВЗОЛЕЇВ

НА ВАШЕ БАЖАННЯ МОЖЕМО ЗУСТРІТИСЯ З ВАМИ
У ВАШОМУ ДОМІ, ЩОБ ОБГОВОРТИ ВАШ ПРОЄКТ.

Traditional Ukrainian Christmas Eve Supper
Традиційна Свята Вечера
Friday, January 6, 2017
beginning at 6 pm

\$35 per person, \$15 for children age 5-10
 For room and / or meal reservations please call

Soyuzivka
 216 Foordmore Road • Kerhonkson NY 12446
 845-626-5641 • www.Soyuzivka.com

Товариство Українських Інженерів Америки
 Українське Лікарське Товариство Північної Америки
 Український Інститут Америки

щиро запрошує Вас на
 традиційне святкування різдвяної

ЯЛИНКИ

з перекусом, напівками
 та мистецькою програмою у виконанні
 вокального ансамблю „ПРОМІНЬ“

в суботу, 17 грудня 2016 р.
 (двері відкриті о год. 7:00 вечора, програма починається о год. 7:30 вечора)

в Українському Інституті Америки
 2 East 79th Street, Нью-Йорк

Вступ: \$40, студенти і емерити \$30
 Просимо виписувати чеки на „Ukrainian Engineers Society of America“
 За інформаціями просимо звертатися до: „www.uesa.org“ або (347) 301-1612

 ОКСАНА СТАНЬКО
 Ліцензований продавець
 Страхування Життя
OXSANA STANKO
 Licensed Life Insurance Agent
 Ukrainian National Assn., Inc.

32 Peachtree Rd.
 Basking Ridge, NJ 07920
 Tel.: 908-872-2192; email: stankouna@optimum.net

 ХРИСТИНА БРОДИН
 Ліцензований Продавець
 Страхування Життя
CHRISTINE BRODYN
 Licensed Life Insurance Agent
 Ukrainian National Assn., Inc.

187 Henshaw Ave.
 Springfield, NJ 07081
 Tel.: 973-376-1347

ARKA

Нитки, тканина до вишивання,
 писанкові прибори, касети, відео-
 касети, CD, шкільні книжки, хустки,
 кераміка, різьба.

89 East 2nd St., New York, NY 10009
 Tel.: (212) 473-3550

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами
 в **BRONX, BROOKLYN,**
NEW YORK і околицях

ДАНИЛО БУЗЕТА – директор
 Родина **ДМИТРИК**

Peter Jarema Funeral Home, Inc.
 129 EAST 7th STREET
 NEW YORK, N. Y. 10009
(212) 674-2568

LYTWYN & LYTWYN
 UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
 Theodore M. Lytwyn, Manager
 NJ Lic. No. 3212

AIR CONDITIONED ROOMS
 Обслуга ЩИРА і СЕРДЕЧНА
 Our services are available
 anywhere in New Jersey.

Також займаємося похоронами
 на цвинтарі в С. Бавнд Бруку
 і перенесенням тлінних останків
 з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME
 1600 Stuyvesant Ave (corner of Stanley Terr.)
 UNION, NJ 07083
 908-964-4222 • 973-375-5555
 www.unionfuneralhome.com

 Selfreliance
 Ukrainian American Federal Credit Union

VISA
PLATINUM RATE
КРЕДИТНА КАРТКА

9.90% APR*

БЕЗ РІЧНОЇ ОПЛАТИ
 НИЗЬКА ФІКСОВАНА
 ПРОЦЕНТНА СТАВКА

Приготуйтеся до Різдвяного сезону!
 Виповніть аплікацію онлайн
Selfreliance.com/cards

*Annual Percentage Rate. Річна % ставка на день 1 листопада 2016 р. становить 9.90%. Сконтакуйтеся з Касою "Самопоміч", щоб довідатися сучасні ставки, які міняються. Тільки для дійсних і нових членів Кредитівки. За додатковою інформацією телефонуйте на № 888.222.8571.

Your savings federally insured to at least \$250,000 and backed by the full faith and credit of the United States Government

NCUA
 National Credit Union Administration, a U.S. Government Agency

302 E. Army Trail Rd. Bloomingdale IL 630-307-0079
 5000 N. Cumberland Ave. Chicago IL 773-589-0077
 136 E. Illinois Ave. #100, Palatine IL 847-359-5911
 734 Sandford Ave. Newark NJ 973-373-7839
 558 Summit Ave. Jersey City NJ 201-795-4061
 60-C N. Jefferson Rd. Whippany NJ 973-887-2776

Selfreliance.Com
 2332 W. Chicago Ave. Chicago IL 60622 773-328-7500